Facultatea de Finanțe,
Asigurări, Bănci și Burse de Valori

Investiții și multiplicarea banilor

Proiect instituțional

Creșterea cunoștințelor și abilităților financiare în rândul tinerilor din România

2026

Cuprins

1. Piața de capital ---------- 3

2. Acțiunile ---------- 15

3. Obligațiunile ---------- 20

4. Fondurile de investiții ---------- 29

5. Criptomonedele – Între tehnologie, investiție și risc ---------- 34

6. Diversificarea riscului ---------- 41

Concluzii și recomandări practice pentru tinerii investitori ---------- 51

1. Piața de capital

De la Economisire la Investire

„Ce ai putea face dacă ai avea disponibilă suma de 10.000 de lei, dar nu intenționezi să o folosești în următorii 5 ani? Ce variante ai avea: Depozit bancar? Cont de economii? Titluri de stat? Acțiuni? ETF? Bitcoin? O combinație între acestea?”

Primii bani câștigați aduc aproape întotdeauna aceeași dilemă: îi cheltuim sau îi economisim? Pentru o generație care are acces instantaneu la aplicații bancare, platforme de tranzacționare și informații despre piețele financiare din întreaga lume, există însă și o a treia variantă: investiția. Pornind de aici apare întrebarea: când încetează o persoană să fie doar un „economisitor” și devine investitor?

Economisirea și investirea pornesc de la aceeași decizie: să nu cheltuim astăzi toți banii pe care îi avem. Diferența apare în ceea ce facem mai departe cu suma rămasă. Atunci când economisim, prioritatea este siguranța. Punem bani deoparte pentru o cheltuială viitoare, pentru situații neprevăzute sau pur și simplu pentru a avea o rezervă financiară. Accesul rapid la bani este important, iar disponibilitatea de a ne asuma riscuri este redusă. Atunci când investim, perspectiva se schimbă. Acceptăm să folosim o parte din capital pentru a cumpăra active care au potențialul de a produce venit sau de a crește în valoare în timp. În schimbul acestei posibilități de câștig, acceptăm și riscul ca valoarea investiției să fluctueze sau chiar să înregistrăm pierderi.

De ce să nu ții banii „la saltea”?

Economisirea presupune, în esență, amânarea consumului prezent. A economisi este un început foarte bun. Înseamnă să ne construim o rezervă, să ne planificăm mai bine viitorul și să fim pregătiți pentru cheltuieli neprevăzute. Dar, pe termen lung, banii păstrați pur și simplu nu sunt neapărat bani care își păstrează valoarea. Inflația reduce în timp puterea lor de cumpărare. Ce putem cumpăra astăzi cu 1.000 de lei s-ar putea să coste considerabil mai mult peste zece sau douăzeci de ani.

De aici începe una dintre cele mai importante schimbări de perspectivă: trecerea de la a pune bani deoparte la a construi capital. **Investirea** adaugă un element suplimentar: capitalul este plasat într-un activ de la care se așteaptă obținerea unui randament viitor, în condițiile asumării unui anumit nivel de risc.

Între cele două, există însă o diferență esențială: economisirea poate fi planificată cu un grad relativ ridicat de predictibilitate, investiția nu. Valoarea unui portofoliu poate crește într-un an și scădea în următorul. Tocmai de aceea, investiția nu începe cu întrebarea „Cât pot câștiga?", ci cu înțelegerea relației dintre randament, risc și timp. Economisirea nu trebuie abandonată atunci când începem să investim. Dimpotrivă, cele două se completează. Rezerva financiară poate acoperi nevoile pe termen scurt, în timp ce capitalul de care nu avem nevoie imediat poate fi orientat, în funcție de obiective și toleranța la risc, către investiții pe termen mai lung.

Dobânda compusă – „Arma secretă" a investițiilor

De multe ori, când analizăm diferite oportunități de investiție, avem tendința de a căuta randamente cât mai ridicate care să ne permită o creștere semnificativă într-un timp cât mai scurt. Istoricul piețelor financiare reale ne arată însă că randamentele înalte au o probabilitate mai redusă de apariție și pot fi însoțite de asumarea unor riscuri foarte mari.

Pe de altă parte, avem la îndemână **un instrument de multiplicare a banilor pe termen lung: dobânda compusă**. Principiul său este simplu, dar ușor de trecut cu vederea: nu obții randament doar la suma investită inițial, ci și la profitul acumulat în anii anteriori. Astfel, banii tăi fac pui, iar aceștia fac, la rândul lor, alți pui, generând o creștere exponențială pe termen lung.

Pentru a înțelege principiul dobânzii compuse, prezentăm mai jos un exemplu practic în care, în mod intenționat, vom considera investirea unor sume mici de bani la un randament moderat.

Să presupunem că până la vârsta de 20 de ani ai reușit să economisești suma de 1.000 de lei pe care o investești într-un portofoliu care are un randament mediu de circa 8% pe an. Totodată, îți propui ca prin implementarea bugetului personal să economisești și să investești în acest portofoliu câte 200 de lei în fiecare lună. Aplicând dobânda compusă, putem estima următoarele valori viitoare ale portofoliului tău de investiții:

- După 10 ani (la 30 de ani): Ai investit 25.000 lei din economiile tale, iar valoarea portofoliului tău este de aproape 39.000 lei (profit de aproape 14.000 de lei).
- După 20 de ani (la 40 de ani): Ai investit 49.000 lei din economiile tale, iar valoarea portofoliului tău este de aproape 123.000 lei (profit de aproape 74.000 de lei).
- După 30 de ani (la 50 de ani): Ai investit 73.000 lei din economiile tale, iar valoarea portofoliului tău este de circa 309.000 lei (profit de circa 236.000 lei)!

Deși suma economisită și investită crește liniar, iar câștigurile obținute la început nu sunt impresionante, poți observa că, o dată cu trecerea timpului, efectul de multiplicare crește exponențial. Astfel, capitalul acumulat în final este unul semnificativ chiar dacă am considerat, în acest exemplu, investiții lunare de dimensiuni reduse și un randament relativ scăzut al acestora.

Exemplul de mai sus și principiul dobânzii compuse ne arată trei aspecte importante cu privire la investiții:

1. **Timpul este aliatul tău**. Cu cât începi mai devreme, cu atât efectul de multiplicare a banilor investiți este mai accentuat. De aceea, unul dintre motto-urile referitoare la investiții este acela că: „Cel mai bun moment pentru a începe să investești a fost ieri. Al doilea cel mai bun moment este acum”.

2.**Nu aștepta să acumulezi economii importante pentru a începe să investești**. Chiar și în scenariul unor investiții de dimensiuni reduse, principiul dobânzii compuse conduce la acumularea unui capital semnificativ peste economiile investite. Efectul de multiplicare poate fi impulsionat și mai mult mărind suma investită lunar (este de așteptat ca, pe măsura evoluției în carieră, veniturile tale și capacitatea de economisire să crească substanțial) și/sau identificând oportunități de investiție cu randamente mai ridicate.

3. **Este important să fii disciplinat în economisire și investire**. Dacă în exemplul anterior, din diferite motive, ai investi 200 de lei doar în 9 din cele 12 luni ale fiecărui an, efectul de multiplicare s-ar diminua, iar valoarea finală a portofoliului după 30 de ani ar fi de circa 237.000 de lei, față de 309.000 lei în scenariul investirii disciplinate în fiecare lună.

Bursa – locul în care economiile întâlnesc investițiile

Ce se întâmplă după ce ai învățat să economisești? Banii puși deoparte oferă siguranța și libertatea de a face planuri, dar o parte dintre ei poate avea și un alt rol: poate deveni capital pentru investiții. Aici intră în scenă bursa. Privită simplu, bursa este o piață organizată în care investitorii pot cumpăra și vinde instrumente financiare, precum acțiuni sau obligațiuni. Dincolo de această definiție însă, bursa îndeplinește un rol mult mai interesant: pune în legătură banii disponibili pentru investiții cu economia reală. Companiile au nevoie de capital pentru a se dezvolta, pentru a investi și pentru a finanța proiecte noi. Investitorii, la rândul lor, caută modalități prin care capitalul lor să producă un randament. Piața de capital creează puntea dintre cele două lumi. Prin cumpărarea unei acțiuni, de exemplu, devenim proprietarii unei mici părți dintr-o companie și acceptăm atât posibilitatea de a beneficia de evoluția acesteia, cât și riscul ca investiția să își piardă din valoare.

Ai reușit să economisești primii 1.000 de lei. Poate provin dintr-un job de vară, dintr-un internship, dintr-o bursă sau pur și simplu din obiceiul de a pune lunar o sumă deoparte. Prima satisfacție este evidentă: ai o rezervă. Dar imediat poate apărea o altă întrebare: ce faci mai departe cu banii pe care nu intenționezi să îi cheltuiești în viitorul apropiat? Îi poți păstra. Îi poți depune într-un cont de economii. Sau poți începe să descoperi lumea investițiilor.

Una dintre porțile de intrare în această lume este **bursa**. Bursa transformă o întrebare aparent simplă – „Ce fac cu banii pe care i-am economisit?" – într-o serie de întrebări mult mai interesante. Pot deveni proprietar al unei companii cu o sumă relativ mică? De ce ar vrea o companie să ajungă la bursă? Cum poate câștiga un investitor din acțiuni? De ce prețurile se modifică permanent? O companie foarte bună este automat și o investiție bună? De ce nu ar trebui să investim toți banii în acțiunea „momentului"? Ce fac atunci când piața scade? etc. Răspunsurile la aceste întrebări ne duc dincolo de simplul act de a cumpăra o acțiune și ne ajută să descoperim cum funcționează, de fapt, lumea investițiilor bursiere.

De ce există bursa?

Companiile au nevoie de bani pentru a se dezvolta. Pot dori să construiască o fabrică, să intre pe o piață nouă, să dezvolte un produs sau să finanțeze alte proiecte. Una dintre posibilitățile de finanțare este atragerea capitalului de la investitori. Piața de capital creează această legătură între cei care au nevoie de finanțare și cei care dispun de capital și doresc să îl investească. Astfel, **bursa** îndeplinește simultan două roluri importante. Pentru companii este o modalitate de acces la capital, iar pentru investitori este o piață pe care își pot plasa banii.

Poți deveni proprietar cu câteva sute de lei?

Când auzim cuvântul „proprietar", ne gândim probabil la o casă, un apartament sau o afacere. Dar proprietatea poate începe la o scară mult mai mică. Atunci când cumperi acțiuni ale unei companii, achiziționezi o fracțiune din capitalul acesteia și devii acționar. În loc să privești compania doar din postura de client, poți ajunge să deții o parte din ea. În spatele fiecărei acțiuni există o afacere reală: clădiri, echipamente, angajați, produse, clienți, venituri, cheltuieli, datorii, profituri și planuri de dezvoltare. Aceasta este una dintre primele schimbări de perspectivă ale investitorului: nu cumpăr doar o acțiune; cumpăr o participație într-o afacere.

Bursa este cea care face posibilă întâlnirea dintre aceste companii și investitori. În cadrul unei piețe organizate, acțiunile companiilor listate pot fi cumpărate și vândute, iar investitorii pot transforma o parte din economiile lor în capital investit. Pentru companii, bursa reprezintă o modalitate de a atrage resurse pentru dezvoltare și de a-și diversifica sursele de finanțare; pentru investitori, ea deschide accesul către participarea la evoluția unor afaceri reale. Bursa devine astfel mai mult decât un loc de tranzacționare: este o punte între capitalul disponibil și companiile care îl pot utiliza pentru a crește, investi și crea valoare.

De ce se schimbă prețurile în fiecare secundă?

Pe bursă se întâlnesc permanent cumpărători și vânzători. Unii consideră că o acțiune merită cumpărată la prețul actual, alții consideră că este momentul să o vândă.

În spatele acestor decizii se află cantități uriașe de informație. O companie anunță rezultate financiare peste așteptări. O bancă centrală modifică rata dobânzii. Prețul petrolului crește. Economia încetinește. Apare o tehnologie nouă. O companie pierde un contract important. Investitorii își modifică așteptările. Toate aceste informații pot ajunge, direct sau indirect, în prețurile activelor.

Bursa este un loc fascinant: într-un singur preț se pot întâlni informații despre companie, economie, dobânzi, inflație, risc și, nu în ultimul rând, comportamentul oamenilor.

Dacă o companie este foarte bună, acțiunea ei este automat o investiție bună?

Nu neapărat. Există o diferență importantă între a cunoaște o companie și a înțelege o investiție. O companie poate avea produse excelente, profituri importante și perspective bune, dar investitorii pot avea deja așteptări foarte mari de la aceasta. Aceste așteptări pot fi reflectate în preț. De aceea, investitorii nu încearcă doar să descopere companii bune, ci și să înțeleagă cât valorează acestea. Apar astfel întrebări mai complexe. Ce profit generează compania? Cât de îndatorată este? Cât numerar produce activitatea sa? Cât plătim pentru fiecare leu de profit? Cum se compară evaluarea sa cu cea a concurenților?

Bursa este locul în care toate aceste informații și așteptări ajung să se reflecte în prețul acțiunilor. Investitorii analizează performanțele companiilor, perspectivele lor de dezvoltare, situația economiei și riscurile existente, apoi decid dacă sunt dispuși să cumpere sau să vândă la un anumit preț. Prin întâlnirea permanentă dintre cerere și ofertă, piața reevaluează continuu companiile listate. Astfel, bursa nu ne arată doar cât costă o acțiune la un anumit moment, ci și cum apreciază investitorii valoarea și perspectivele unei companii pe baza informațiilor disponibile și a așteptărilor privind viitorul.

Cum poți câștiga bani dintr-o acțiune?

Cel mai intuitiv răspuns este: cumperi la un anumit preț și, dacă acesta crește, investiția ta valorează mai mult. Dacă investitorul o vinde la acel preț, diferența, înainte de taxe și costurile tranzacției, reprezintă un câștig de capital. Dar creșterea prețului nu este singura modalitate prin care un acționar poate obține venit. Unele companii distribuie o parte din profit către acționari sub forma dividendelor. Un investitor pe termen lung poate urmări, prin urmare, două surse de randament: aprecierea valorii investiției și dividendele distribuite de companie.

Există însă un cuvânt esențial: poate. Prețul unei acțiuni poate crește, dar poate și scădea. O companie poate distribui dividende într-un an și poate decide să nu le distribuie în altul. Bursa oferă oportunitatea obținerii unui randament, nu certitudinea acestuia.

Bursa creează cadrul în care aceste oportunități de câștig pot fi valorificate. Prin intermediul ei, investitorii pot cumpăra și vinde acțiuni la prețurile formate permanent pe piață, beneficiind de eventuala apreciere a acestora și, în cazul companiilor care distribuie profit, de dividende. În același timp, posibilitatea de a tranzacționa acțiunile oferă investitorului lichiditate, adică șansa de a transforma investiția înapoi în bani prin vânzarea pe piață. Bursa nu garantează însă profitul: prețurile reflectă permanent raportul dintre cerere și ofertă, informațiile disponibile și așteptările investitorilor. Tocmai această combinație dintre oportunitatea de câștig, lichiditate și asumarea riscului transformă bursa într-unul dintre principalele mecanisme prin care economiile pot fi orientate către investiții.

De ce să nu investim toți banii în compania momentului?

Imaginați-vă că aveți un capital disponibil pentru investiții și îl plasați integral într-o singură companie. Dacă acțiunea crește puternic, decizia pare extraordinară. Dar ce se întâmplă dacă societatea pierde un client important, raportează rezultate slabe sau este afectată de o criză specifică sectorului în care activează? Întreaga voastră investiție va fi expusă aceleiași probleme.

De aici provine unul dintre cele mai cunoscute principii ale investițiilor: ”nu pune toate ouăle într-un singur coș”. În limbaj financiar, acesta se traduce prin diversificare. Capitalul poate fi împărțit între mai multe companii, sectoare, regiuni sau categorii de active. Dacă una dintre investiții evoluează nefavorabil, impactul asupra întregului portofoliu poate fi mai redus. Diversificarea nu face ca investițiile să devină lipsite de risc. Ea urmărește administrarea mai eficientă a acestuia.

Bursa oferă investitorului posibilitatea de a transforma principiul diversificării într-o strategie concretă. În loc să își concentreze capitalul într-o singură companie, acesta poate construi un portofoliu format din acțiuni ale unor companii diferite, din sectoare și domenii de activitate variate. Mai mult, prin intermediul unor instrumente complexe, investitorul poate obține expunere, printr-o singură investiție, la un „coș” mai larg de companii. Astfel, bursa nu oferă doar acces la oportunități de câștig, ci și instrumentele necesare pentru distribuirea și administrarea riscului. În investiții, întrebarea importantă nu este doar „ce acțiune aleg?”, ci și „cum construiesc un portofoliu în care rezultatul meu să nu depindă de o singură companie?”

Bursa românească? Mai aproape decât pare

Când spunem „bursă”, primul gând merge deseori către New York, Wall Street, Londra sau marile companii internaționale. Dar pentru a descoperi cum funcționează piața de capital nu trebuie să privim atât de departe.

România are propria piață bursieră - ***Bursa de Valori București (BVB)*** – unde sunt tranzacționate diferite instrumente financiare. Aici sunt listate acțiuni ale unor companii din sectoare pe care le întâlnim permanent în economie: energie, sector bancar, sănătate, utilități, telecomunicații, industrie și alte domenii.

Bursa oferă o perspectivă interesantă asupra economiei reale. Cum influențează modificarea dobânzilor băncile listate? Ce efect poate avea evoluția prețurilor energiei asupra unei companii din sector? Cum reacționează investitorii atunci când o societate își publică rezultatele financiare?

Bursa devine astfel un adevărat laborator al economiei. Noțiuni precum inflație, dobândă, curs valutar, profit, datorie, risc sau creștere economică nu mai sunt concepte izolate. Încep să se conecteze.

Poți fi acționar la o companie pe care o întâlnești în viața de zi cu zi?

Da. La BVB sunt listate companii din domenii foarte diferite. Unele dintre ele sunt nume pe care le întâlnim frecvent în economie și în viața cotidiană. Din momentul în care cumperi o acțiune, perspectiva se schimbă: compania pe care ieri o priveai doar ca utilizator al produselor sau serviciilor sale poate deveni astăzi o companie din propriul tău portofoliu.

Cum afli dacă „bursa românească" a avut o zi bună sau una slabă?

Aici apar instrumentele financiare specifice, indicii bursieri. În loc să urmărim separat fiecare acțiune, putem utiliza un indice pentru a observa evoluția unui grup de companii reprezentative. Indicii funcționează, într-un fel, ca un „termometru" al pieței: nu spun totul despre fiecare companie, dar ne ajută să înțelegem direcția generală a unui segment al bursei.

Ce legătură are bursa cu economia reală?

Mult mai mare decât pare la prima vedere. În spatele simbolurilor bursiere și al graficelor de preț se află companii reale, cu angajați, investiții, proiecte, venituri și planuri de dezvoltare. Piața de capital creează o legătură între cei care dispun de capital și cei care au nevoie de finanțare. Astfel, banii economisiți de investitori pot ajunge, prin mecanismele pieței de capital, să contribuie la finanțarea activității economice.

BVB este doar pentru investitorii cu foarte mulți bani?

Imaginea investitorului care dispune de sume impresionante de bani este tot mai puțin reprezentativă pentru modul în care o persoană obișnuită poate avea acces la piața de capital. Digitalizarea serviciilor a făcut posibilă urmărirea portofoliului și transmiterea ordinelor de cumpărare sau vânzare mult mai simplu decât în trecut. Capitalul cu care începi este însă doar o parte a ecuației. Mult mai important este să înțelegi ce cumperi, de ce cumperi și ce risc îți asumi.

Ce se ascunde în spatele butonului „Cumpără”?

Aici bursa devine cu adevărat interesantă. Un ordin care poate fi transmis în câteva secunde este rezultatul unei decizii care poate necesita mult mai multă analiză. Cum alegi compania? Este profitabilă? Are datorii mari? Cum se compară cu firmele concurente? Prețul acțiunii este justificat de performanțele sale? Cum se încadrează investiția în restul portofoliului?

În acest punct, bursa încetează să mai fie doar un ecran pe care prețurile cresc și scad și devine un laborator al finanțelor. Contabilitatea, analiza financiară, evaluarea companiilor, economia, statistica, managementul riscului și comportamentul investitorilor încep să se întâlnească în aceeași decizie: cumpăr, păstrez sau vând?

Bursa pare complicată până când descoperi că unele dintre companiile listate fac deja parte din viața ta. Ai un cont bancar? Ai plătit vreodată o factură la energie? Ai alimentat mașina? Ai folosit servicii de telecomunicații? Ai mers la o clinică privată? Dacă răspunsul este „da”, atunci este foarte posibil să fi fost deja clientul unei companii listate la Bursa de Valori București. Dar există o diferență importantă între a fi client și a fi investitor.

Banca Transilvania – de la client la acționar
Banca Transilvania este tranzacționată la BVB sub simbolul TLV.
Poate ai un card, un cont bancar sau folosești o aplicație de mobile banking.
Din perspectiva clientului, te interesează comisioanele, dobânzile sau cât de simplu funcționează aplicația.
Din perspectiva investitorului apar alte întrebări: Este banca profitabilă? Cum evoluează veniturile? Ce riscuri își asumă? Cât valorează acțiunea? Distribuie dividende?
Schimbarea de perspectivă ce intervine este de la „Folosesc serviciile acestei companii" la „Aș investi în această companie?".

OMV Petrom – când o oprire la benzinărie devine o lecție de finanțe
OMV Petrom este tranzacționată la BVB sub simbolul SNP.
Prețul combustibilului este vizibil pentru oricine. Pentru un investitor însă, în spatele lui există o întreagă industrie.
Dacă ai analiza compania ca posibil investitor, nu te-ai mai întreba doar cât costă un litru de carburant. Ai începe să urmărești prețurile petrolului și gazelor, investițiile companiei, profiturile, dividendele, proiectele energetice și schimbările care au loc în sector. Dintr-odată, o știre despre energie poate deveni relevantă pentru valoarea unei investiții.
Întrebarea pe care și-ar pune-o investitorul ar fi: „Ce s-ar putea întâmpla cu această companie dacă prețurile energiei se modifică puternic?".

Hidroelectrica – poate apa să devină o investiție?
Hidroelectrica este listată la BVB sub simbolul H2O.
Electricitatea produsă de hidrocentrale ajunge în economie. Dar o companie care produce energie poate ajunge și într-un portofoliu de investiții.
Pentru un investitor, compania poate ridica întrebări foarte diferite de cele ale unui simplu consumator: Cât profit produce? Ce investiții realizează? Care sunt riscurile sectorului energetic? Cum îi evaluăm acțiunile? Ce rol au dividendele în randamentul investitorului?
Dincolo de serviciile pe care le oferă, o companie listată poate fi analizată prin performanțele sale financiare, perspectivele de dezvoltare și potențialul pe care îl prezintă pentru investitori.

Digi – de la factura de telefon la piața de capital
DIGI Communications este o companie ale cărei acțiuni sunt tranzacționate la BVB sub simbolul DIGI.
Internet, telefonie, televiziune. Servicii pe care mulți dintre noi le folosim zilnic.
Un investitor ar putea urmări numărul de clienți, veniturile, investițiile în infrastructură, extinderea pe alte piețe, datoriile sau concurența.
Acesta este unul dintre lucrurile interesante la bursă: o companie pe care o cunoști ca utilizator poate arăta complet diferit atunci când începi să îi citești situațiile financiare.

MedLife – sănătatea poate fi și un business analizat la bursă
MedLife este listată la BVB sub simbolul M.
O programare medicală pare foarte departe de lumea investițiilor. Totuși, serviciile medicale private reprezintă și o activitate economică.
Investitorul poate analiza dezvoltarea rețelei, achizițiile realizate, veniturile, costurile, gradul de îndatorare și perspectivele pieței serviciilor medicale private.
Întrebarea se schimbă din nou: nu doar „Sunt mulțumit de serviciu?”, ci și „Este aceasta o afacere performantă și la ce preț aș fi dispus să investesc în ea?”.

Romgaz – când resursele naturale ajung în portofoliu
Romgaz este tranzacționată la BVB sub simbolul SNG.
În cazul său, analiza poate conduce către întrebări despre producția și prețul gazelor naturale, investiții, proiecte majore, politica de dividende sau tranziția energetică.
O singură acțiune poate astfel deschide discuții despre finanțe, energie, economie, geopolitică și risc.

La bursă, prețul unei acțiuni nu îți spune cât de „mare” este compania. O acțiune care costă 20 de lei nu este automat „mai ieftină” decât una care costă 100 de lei. Pe bursă, întrebarea „Cât costă o acțiune?” este doar începutul. Întrebarea mult mai interesantă este „Ce primesc pentru prețul pe care îl plătesc?”. Pentru a răspunde, trebuie să privim dincolo de cifrele care se schimbă pe ecran și să înțelegem afacerea din spatele acțiunii: cum obține venituri, cât profit generează, ce datorii are, care sunt perspectivele sale și ce riscuri își asumă. Investiția nu înseamnă doar să alegi o companie al cărei nume îl cunoști sau o acțiune al cărei preț crește, ci să înțelegi relația dintre valoare, preț, risc și randament.

Tocmai aici bursa devine mai mult decât un loc în care se cumpără și se vând acțiuni. Ea devine un spațiu în care economia, finanțele, analiza companiilor și comportamentul investitorilor se întâlnesc în fiecare decizie.

Să cumperi o acțiune poate dura câteva secunde. Să înțelegi ce cumperi este partea care face diferența.

2. Acțiunile

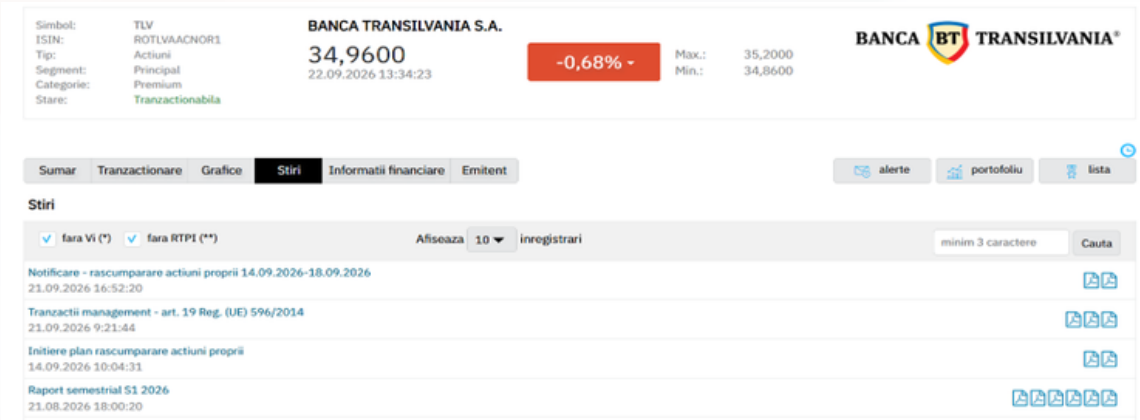
Ce sunt acțiunile?

Acțiunile sunt titluri de valoare care atestă **dreptul de proprietate** asupra unei părți din capitalul social al unei societăți comerciale pe acțiuni (S.A.), proporțional cu numărul de acțiuni deținute. Dacă vei cumpăra chiar și o singură acțiune la o companie (precum Apple, Microsoft sau Banca Transilvania), devii **coproprietar** (acționar) al acelei companii.

În calitate de acționar, beneficiezi în mod direct de rezultatele firmei pe care o deții în coproprietate și ai o serie de drepturi, printre cele mai importante fiind:

- **Dreptul la vot**: Poți vota în Adunarea Generală a Acționarilor (AGA), puterea votului tău fiind proporțională cu numărul de acțiuni deținute.
- **Dreptul la informație**: Companiile listate la bursă sunt obligate prin lege să fie transparente, publicând rapoarte financiare periodice și informând cu privire la evenimentele importante care pot afecta prețul acțiunilor (schimbări de management, tranzacții importante etc.).

De exemplu, pe site-ul BVB, pentru fiecare companie listată regăsești o pagină de știri, una de informații financiare și una de informații cu privire la companie. Acestea sunt disponibile gratuit publicului larg.

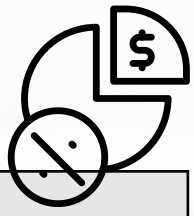
- **Dreptul de a încasa o cotă-parte din profit sub formă de dividende**: Dacă firma înregistrează profit, AGA poate aproba prin vot distribuirea unei părți din acesta către acționari.

Cum poți câștiga bani din investiția în acțiuni?

Există două modalități principale prin care o investiție în acțiuni îți poate aduce bani:

1. Creșterea prețului (Câștigul de capital). Prețul (cursul bursier al) unei acțiuni este determinat de cerere și ofertă, iar acestea sunt influențate direct de performanța companiei emitente, de perspectivele de creștere ale acesteia, dar și de contextul național și internațional. Spre exemplu, dacă o companie înregistrează rezultate financiare solide și are perspective favorabile de viitor, tot mai mulți investitori vor dori să cumpere acțiunile ei (cererea crește), determinând majorarea prețului acțiunilor sale.

2. Dividendele. Nivelul dividendelor plătite către acționari depinde de politica de distribuire de dividende a companiei. De obicei, firmele din domenii tradiționale (energie, utilități, sectorul financiar etc.) manifestă tendința de a plăti dividende regulat către acționari. Pe de altă parte, firmele din domenii emergente, aflate în expansiune rapidă (tehnologie, de exemplu), preferă adesea să reinvestească tot profitul pentru dezvoltare, fără a mai distribui dividende.

Putem aprecia câștigul obținut din dividende cu ajutorul **randamentului de dividend (*dividend yield*)**, care se calculează ca raport între dividendul anual pe acțiune și prețul curent al acțiunii. Spre exemplu:

- Ultimul dividend anual plătit de Banca Transilvania a fost de 1,284 lei pe acțiune, iar acțiunile sale au încheiat ziua de 21 septembrie 2026 la un preț de 35,2 lei, rezultând un randament de dividend de circa 3,6%.
- Ultimul dividend anual plătit de OMV Petrom a fost de 0,058 lei pe acțiune, iar acțiunile sale au încheiat ziua de 21 septembrie 2026 la un preț de 1,172 lei, rezultând un randament de dividend de circa 4,9%.

Cum măsurăm câștigul sau pierderea?

Să presupunem că ai cumpărat acțiuni Apple în data de 1 aprilie 2026 la un curs bursier de 255,6 USD/acțiune, iar apoi le-ai vândut în data de 21 septembrie 2026 la un curs bursier de 339 USD/acțiune. Pe parcursul perioadei de deținere ai primit și dividende în valoare de 0,54 USD/acțiune. Poți măsura **rezultatul investiției**:

- În **valoare absolută**: Din creșterea de preț ai câștigat 83,4 USD/acțiune, iar împreună cu dividendele, profitul tău este de 83,94 USD/acțiune. Multiplicând cu numărul de acțiuni pe care l-ai cumpărat inițial poți calcula cu ușurință profitul tău total.

- În **termeni relativi**, cu ajutorul **ratei de rentabilitate**: Din creșterea de preț ai câștigat circa 32,6%, din dividende doar 0,2%, ajungând la o rentabilitate totală de 32,8% pentru perioada de aproape 6 luni a investiției în acțiuni Apple. De obicei preferăm să exprimăm câștigul sau pierderea în termeni relativi (procentual) pentru că este mai ușor de comparat cu rata inflației și cu rezultatele altor oportunități de investiție.

Atenție! Câștigul calculat mai sus este unul brut. Pentru a calcula câștigul net (pe care îl încasezi efectiv) trebuie să deduci comisioanele percepute pentru cumpărarea/vânzarea de acțiuni și impozitul plătit pentru profitul obținut din această operațiune. Suplimentar, profitul obținut în lei va depinde de cursul de schimb USD-RON.

Indicatori importanți pentru analiza acțiunilor

● **Profitul pe acțiune (Earnings per Share – EPS)** se calculează prin împărțirea profitului net al companiei la numărul total de acțiuni aflate în circulație. Cu cât valoarea EPS este mai mare, cu atât compania este mai atractivă pentru investitori, deoarece indică o capacitate mai mare de a genera profit pentru a plăti dividende și/sau pentru a reinvesti în propria dezvoltare.

De exemplu, în septembrie 2026, Microsoft avea un profit pe acțiune (EPS) de aproape 18 USD din care 3,64 USD au fost distribuiți sub formă de dividende, iar restul au fost reinvestiți în companie.

● **Capitalizarea bursieră** reprezintă valoarea de piață a unei companii listate și se calculează multiplicând numărul de acțiuni aflate în circulație cu prețul bursier curent al acestora. Astfel, ea estimează cât ar costa cumpărarea tuturor acțiunilor companiei la momentul respectiv. Capitalizarea bursieră este utilizată și pentru a clasifica companiile după mărime: mari (Large-Cap), mijlocii (Mid-cap) și mici (Small-cap).

Pe 21 septembrie 2026, compania americană cu cea mai mare capitalizare bursieră era NVIDIA cu o valoare de aproape 5.500 mld. USD! Spre comparație, compania cu cea mai mare capitalizare bursieră de la BVB era Hidroelectrica, cu aproape 80 mld. lei, iar din Europa, ASML Holding cu circa 570 mld. euro.

● **Raportul dintre prețul acțiunii și profitul per acțiune (Price-to-Earnings Ratio - PER)** arată câți lei (sau dolari, euro etc.) plătesc investitorii pentru fiecare 1 leu (dolar, euro etc.) de profit generat de companie. Un PER mai redus poate însemna că acțiunea este subevaluată sau că investitorii anticipează probleme și o scădere a profiturilor în viitor. Un PER mai mare poate însemna că acțiunea este supraevaluată sau că investitorii au așteptări ridicate de creștere pentru viitor.

De obicei, companiile din sectoare tradiționale (energie, financiar etc.) au niveluri mai reduse ale PER, în timp ce firmele de tehnologie au de regulă un PER ridicat deoarece piața plătește în avans potențialul lor de dezvoltare. Spre exemplu, la 21 septembrie 2026, compania Shell avea un PER de aproape 10,5, în timp ce NVIDIA avea un PER de circa 28.

Riscurile investiției în acțiuni

Este de remarcat că, spre deosebire de obligațiuni, **acțiunile nu oferă venituri fixe și nici garanția obținerii unui câștig**. Dividendele anuale au valori variabile sau pot lipsi complet, ele depinzând atât de capacitatea firmei de genera profit, cât și de politica sa de dividend.

Așa cum a arătat și exemplul investiției în acțiuni Apple, sursa cea mai importantă a câștigului este, de regulă, creșterea prețului acestora. Iar evoluțiile istorice au arătat că, în medie, acțiunile oferă câştiguri mai ridicate decât obligațiunile, însă în condițiile asumării unor riscuri mai mari. Astfel, prețul acțiunilor poate fi foarte volatil, înregistrând uneori modificări ample în perioade scurte de timp (ca reacție a pieței la știrile pozitive sau negative cu privire la companie și domeniul său de activitate), iar prăbușirile burselor de valori pot cauza pierderi importante investitorilor.

Prin **volatilitate** ne referim la variația câștigului/pierderii generate de investiția într-o acțiune de la o perioadă la alta. Acțiunile pot fi foarte volatile, în sensul că prețul lor poate înregistra creșteri sau scăderi bruște de amploare. Spre exemplu:

- Pe 25 mai 2023, prețul acțiunilor NVIDIA a crescut cu peste 24% într-o singură zi, după ce compania a estimat o creștere masivă a cererii de cipuri pentru dezvoltarea inteligenței artificiale.
- Pe 27 ianuarie 2025, prețul acțiunilor NVIDIA a scăzut cu aproape 17% într-o singură zi, pe fondul anunțului DeepSeek privind dezvoltarea unui model de inteligență artificială cu costuri surprinzător de mici.

Datorită volatilității ridicate a acțiunilor, **rentabilitatea acestora este de regulă estimată ca medie pe o perioadă mai lungă de timp**, rezultatele pe perioade mai scurte putând fi influențate semnificativ de unele evenimente/știri referitoare la companie.

Nu în ultimul rând, **atunci când cumperi acțiuni la o singură companie, ești expus la riscul specific al acesteia**. Dacă managementul ia decizii greșite, dacă apare un concurent mai puternic sau un scandal în media, valoarea acțiunilor poate scădea drastic, iar în cazuri extreme (cum ar fi incapacitatea de plată sau falimentul companiei) poți pierde întreaga sumă investită! Tocmai de aceea, investiția în acțiuni individuale necesită o analiză atentă, iar teoria financiară recomandă **să diversifici investind într-un portofoliu** cât mai amplu de instrumente financiare. În acest sens te pot ajuta **fondurile de investiții** care reprezintă o metodă simplă și eficientă de a investi direct într-un portofoliu bine diversificat.

3. Obligațiunile

Să presupunem că sunteți într-o călătorie mult visată într-un colț de lume. Ca simplu turist, ce apreciați în țara în care vă aflați? La prima vedere suntem fascinați de peisaje, de arhitectura clădirilor, istoria țării, de obiceiurile și mâncărurile tradiționale, apoi începem să fim atenți și la alte detalii, cum ar fi: ce infrastructură de drumuri au, care este calitatea serviciilor oferite, cât de curat sau cât de poluat este orașul respectiv. În esență, observăm cum trăiesc oamenii din acea țară. Toate aceste detalii ne oferă o imagine despre bunăstarea sau dezvoltarea economică a acelei țări, iar toată această bunăstare poate fi creată și prin intermediul pieței de capital și a instrumentelor specifice acesteia, printre care regăsim și obligațiunile.

Ce presupune investiția în obligațiuni și ce beneficii oferă obligațiunile?

Obligațiunile (en. bonds) sunt instrumente financiare de credit prin care emitenții plătesc investitorilor periodic dobânzi în contul unui împrumut, urmând ca la scadența titlurilor să fie rambursat și capitalul împrumutat denumit principal. În general, **condițiile** în care sunt emise obligațiunile vizează următoarele caracteristici:

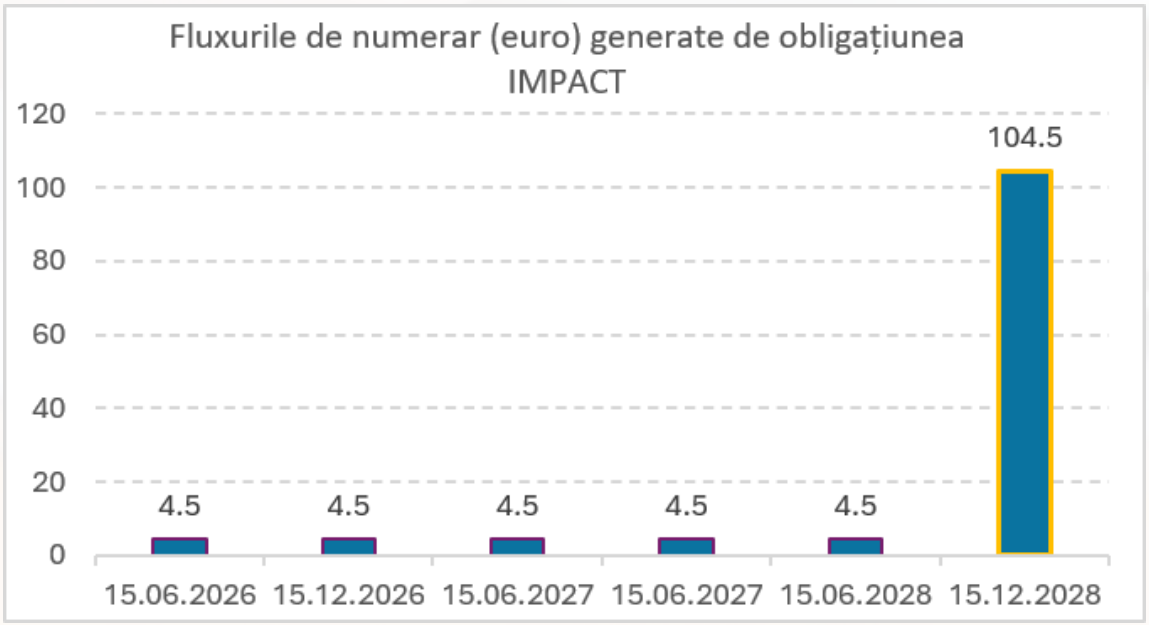
(1) **principalul**, care reprezintă valoarea la care este emis împrumutul obligatar, de obicei aceasta este valoarea nominală multiplicată cu numărul de titluri emise;
(2) **cuponul de dobândă**, care se calculează pe baza valorii nominale, a ratei dobânzii (denumită rata cuponului) și a frecvenței cupoanelor;
(3) **scadența/maturitatea** reprezintă orizontul de timp pe care este emisă obligațiunea;
(4) **modalitatea de rambursare a principalului** poate fi: la scadență, sub forma unor rate de principal constante sau anuități constante.

Considerăm cazul unui investitor individual tânăr în vârstă de 24 de ani, care are disponibil un capital de 2.000 de euro și dorește să fructifice acești bani pe piața de capital în obligațiuni. Acesta știe că investiția pe piața de capital se adresează acelor investitori care doresc fructificarea banilor pe un orizont de timp mediu și lung. În plus, dorește să aleagă destinația capitalului său, respectiv în domeniul imobiliar de care este pasionat, și va alege să cumpere obligațiuni emise de compania Impact Developer & Contractor SA, un dezvoltator imobiliar din România. Obligațiunile emise de IMPACT au următoarele caracteristici la momentul emisiunii, 15 decembrie 2025: valoarea nominală 100 EUR, rata cuponului 9% (procente anuale), cupoanele se acordă semestrial (15 iunie și 15 decembrie), principalul se rambursează integral la scadență, iar maturitatea este de 3 ani (15 decembrie 2028).

Ce va câștiga tânărul din această investiție într-o obligațiune clasică?
În primul rând, cu suma de 2000 de euro acesta va putea cumpăra 20 de obligațiuni nou emise. Pentru o singură obligațiune, cuponul de dobândă anual ar fi de 9 euro, dar întrucât acesta este acordat semestrial valoarea sa devine de 4,5 euro. Astfel, investitorul va primi timp de 3 ani pentru o obligațiune, din 6 în 6 luni cuponul de dobândă egal cu 4,5 euro (în total 6 cupoane de dobândă), iar la maturitatea obligațiunii va încasa și principalul de 100 de euro (figura de mai jos).

Din graficul prezentat mai jos, **remarcăm faptul că la maturitatea obligațiunii există o presiune financiară foarte mare asupra emitentului, întrucât acesta trebuie să ramburseze valoarea totală a împrumutului reprezentată de principal.**

Ce beneficii oferă tranzacționarea și emisiunea obligațiunilor? Este simplu.

Pentru un **investitor** la început de drum, siguranța plasamentului său este foarte importantă. Investiția în obligațiuni oferă **venituri certe** (așa cum observăm din graficul de mai sus) indiferent de rezultatele financiare ale emitentului, din acest motiv și riscul asociat acestei investiții este unul mai redus decât în cazul acțiunilor (ale căror dividende depind de profitul înregistrat de companii și de politica de dividend adoptată). Deci, dacă emitentul ar înregistra o pierdere într-un an, investitorul trebuie să încaseze fluxul de numerar aferent acelui an. Mai mult, investitorul are posibilitatea de a alege **destinația capitalurilor** sale, selectând tipul emitentului sau sectorul și industria preferate. Listarea la bursa de valori a emitenților oferă informații tuturor investitorilor privind activitatea desfășurată de aceștia, de aceea, **transparența** reprezintă un alt avantaj conferit.

Pentru un **emitent**, emisiunea obligațiunilor creează oportunități de finanțare directă, specifică pieței de capital, cu rolul de a sprijini activitatea curentă sau de a extinde, dezvolta și implementa noi proiecte.Investitorilor în obligațiuni nu li se conferă dreptul la vot, astfel încât emitentul își protejează structura acționariatului său.

Ce tipuri de obligațiuni există?

Cele mai multe obligațiuni presupun plăți periodice sub forma cupoanelor de dobândă fixe, iar la scadența titlurilor rambursarea împrumutului, de aceea, obligațiunile mai sunt cunoscute sub denumirea de **instrumente cu venit fix** (en. fixed income). În realitate, piața obligațiunilor este una dintre cele mai diversificate. Astfel, în funcție de tipul emitentului sunt: obligațiuni emise de stat, corporative și municipale. În funcție de tipul dobânzii care stă la baza calculului cupoanelor sunt: obligațiuni cu o rata a dobânzii fixă, variabilă sau cu un cupon zero. În cazul unei rate a dobânzii variabile, cupoanele se calculează folosind o rată a dobânzii de referință (ROBOR, EURIBOR). În cazul obligațiunilor cu cuponul zero, lucrurile se schimbă total, întrucât acestea sunt emise cu discount față de valoarea nominală, iar emitentul le va răscumpăra la scadența lor la valoarea nominală. De obicei, statul apelează la emisiunile de obligațiuni zero cupon.

Pentru a fi mai atractive investitorilor, unele obligațiuni pot avea atașate și clauze. De pildă, obligațiunile cu clauza de convertibilitate se pot transforma în acțiuni la un moment precizat în prospectul de emisiune.

În funcție de moneda în care sunt emise, obligațiunile pot fi: naționale (pe teritoriul țării) și internaționale (străine și euroobligațiuni). Obligațiunile internaționale vizează strict investitorii străini de pe alte piețe de capital.

În octombrie 2024, statul român a realizat prima emisiune de obligațiuni Samurai verzi pe piața de capital din Japonia în valoare de 33 de miliarde de yeni japonezi. O obligațiune Samurai este emisă de un emitent străin (statul român) în monedă țării (yeni) unde are loc emisiunea (Japonia), iar dacă este de tip verde, capitalurile atrase vizează finanțarea unor proiecte ecologice de către statul român. Această emisiune a contribuit la consolidarea rezervei valutare a statului și la difersificarea bazei investiționale pentru instrumentele de credit emise de statul român. Potrivit Ministerului Finanțelor, emisiunea obligațiunilor Samurai a avut loc în trei tranșe, astfel au fost atrase 22 miliarde yeni japonezi cu maturitatea de 3 ani, cu un randament de 2,10% pe an (tranșa A), 3,6 miliarde yeni japonezi cu maturitatea de 5 ani, cu un randament de 2,63% (tranșa B) și 7,4 miliarde yeni japonezi cu maturitatea de 7 ani și un randament de 3,14% (tranșa C). Tranzacția a fost intermediată de un sindicat format din: Daiwa Securities Co.Ltd., Mizuho Securities Co.Ltd., Nomura Securities Co.Ltd. și SMBC Nikko Securities Inc.

Mai există și alte tipuri de obligațiuni? Răspunsul este: DA. Există obligațiuni ipotecare (en. mortgage backed securities), obligațiuni indexate, asset backed bonds, obligațiuni pandemice, obligațiuni verzi, obligațiuni ce au la bază protecția emitentului în cazul apariției unor catastrofe naturale, iar lista rămâne deschisă.

La ce preț poți cumpăra/vinde o obligațiune?

Care ar trebui să fie prețul unei obligațiuni ce oferă fluxuri de numerar certe? Este simplu. **Prețul unei obligațiuni ar trebui să fie chiar valoarea prezentă a fluxurilor de numerar actualizate cu o rată a dobânzii denumită randament la maturitate (en. yield to maturity).**

În momentul emisiunii, de cele mai multe ori, în cazul obligațiunilor clasice (cu un cupon fix) prețul este reprezentat chiar de valoarea nominală a titlurilor. Dacă un investitor dorește din varii motive să vândă obligațiunea sa, o poate face pe piața de capital secundară, adică la bursa de valori. Prețul este rezultatul confruntării cererii (cumpărătorii) cu a ofertei (vânzătorii) de obligațiuni, iar acesta se mai numește **preț net** (en. Clean price). Dacă ai cumpărat o obligațiune, nu este obligatoriu să o deții până la scadență. Cum vânzarea poate avea loc în orice moment, se pune problema dacă vânzătorului i se cuvine o fracțiune din cuponul de dobândă curent. Răspunsul este da, această sumă de bani, denumită **dobânda acumulată** (en. Accrued interest), se determină ajustând cuponul curent cu perioada de timp scursă de la acordarea cuponului precedent la data vânzării în total număr de zile dintre două cupoane succesive. În acest context, vânzătorul va încasa prețul net obținut la bursa de valori la care se adaugă dobânda acumulată, adică decontarea tranzacției se va face la un **preț brut** (en. Dirty price). **Prețurile nete observate de investitori la bursă sunt exprimate în procente față de valoarea nominală**.

Revenim la exemplul cu tânărul investitor ce a cumpărat obligațiunea IMPACT. Pe 1 septembrie 2026, investitorul dorește să vândă obligațiunea, iar la Bursa de Valori București acesta observă un preț net de 102,5%. Numărul de zile acumulate de la data cuponului precedent la data vânzării este 75, iar numărul de zile dintre două cupoane succesive este 180. Deci, dobânda acumulată în termeni absoluți va fi 1,875 euro (4,5 multiplicat cu 75/180), iar în termeni relativi 1,875% (1,875 multiplicat cu 100/valoarea nominală). Prețul brut încasat de investitor pe o obligațiune vândută va fi 103,375%.

În concluzie, atâta timp cât există o piață secundară dezvoltată pentru obligațiunile deținute (există mulți cumpărători și vânzători), înseamnă că investitorul a ales un instrument financiar lichid care poate fi vândut ușor.

Cum putem măsura randamentul investiției în obligațiuni?

Pentru plasamentul în obligațiuni, randamentul îmbracă trei forme:

- ***randamentul nominal***, denumit și rata cuponului, reprezintă raportul dintre cuponul de dobândă și valoarea nominală;
- ***randamentul curent*** reprezintă raportul dintre cuponul de dobândă și prețul de piață al obligațiunii;
- ***randamentul la maturitate*** reprezintă rata de actualizare care egalează valoarea prezentă a fluxurilor de numerar pe care le oferă obligațiunea cu prețul de piață al acesteia. Mult mai simplu spus, este randamentul obținut astfel încât prețul de piață al obligațiunii să fie identic cu cel teoretic.

În exemplul considerat, la data vânzării, 1 septembrie 2026, pentru un preț net bursier de 102,5 EUR, vom avea:

Randamentul nominal	Randamentul curent	Randamentul la maturitate
$c = 9\%$	$\eta_c = 8{,}78\%$	$y = 7{,}81\%$

Se observă faptul că randamentul nominal > randamentul curent > randamentul la maturitate. Obligațiunea IMPACT are în prezent un randament curent mai mic decât rata cuponului (randamentul nominal), întrucât pe 1 septembrie 2026 se tranzacționează cu o primă față de valoarea nominală (prețul net este 102,5 EUR, iar valoarea nominală este 100 EUR). Mai departe, randamentul curent se situează peste randamentul la maturitate, întrucât acesta din urmă ia în considerare și pierderea de valoare a obligațiunii pe măsură ce timpul trece (aceasta se tranzacționează în prezent la 102,5 EUR, iar la scadență prețul va scădea la 100 EUR, adică la valoarea nominală).
Atenție! Dintre cele trei măsuri ale randamentului, în practică, ***randamentul la maturitate*** este reperul standard pentru investiția în obligațiuni, întrucât acesta arată **rata rentabilității totale pe care o aduce deținerea obligațiunii sub condiția deținerii acesteia până la scadența sa**. Astfel, **randamentul la maturitate ține cont atât de *venitul curent* (cuponul de dobândă), cât și de *creșterile și scăderile de preț* ale obligațiunilor** înregistrate pe toată durata de viață a acestora.

Care este relația dintre preț și randamentul la maturitate?

Atunci când randamentul la maturitate crește, prețul unei obligațiuni va scădea. De ce? Întrucât investitorii vor identifica noi obligațiuni ce oferă randamente mai mari sau alte alternative de investire mai profitabile, va crește oferta de obligațiuni vechi, iar pe fondul acestor vânzări prețul lor va scădea. Dar dacă randamentul la maturitate scade? Ce se întâmplă? Scăderea randamentului va determina creșterea cererii pentru obligațiunile vechi, și astfel prețul acestora va crește. Ce observăm?

Relația dintre prețul unei obligațiuni și randamentul său la maturitate este una inversă. Așteptările investitorilor privind evoluția ratei dobânzii îi determină pe aceștia să acționeze încă din prezent.

Riscul investiției în obligațiuni

Principalele riscuri la care este expus un investitor în obligațiuni sunt:

- **Riscul de credit**. Acesta constă în probabilitatea ca emitentul să nu mai poată onora la timp plățile sau chiar să intre în faliment și să nu mai poată plăti întregul principal și/sau cupoanele de dobândă. Manifestarea riscului de credit determină pierderi deținătorului de obligațiuni.

Compania **ELEFANT ONLINE** ce a fost listată la Bursa de Valori București a emis în noiembrie 2021 obligațiuni cu scadența în noiembrie 2026. Aceasta s-a confruntat cu o serie de probleme financiare care într-un final au dus la declararea falimentului în anul 2023, astfel că din cele 10 cupoane de dobândă datorate investitorilor compania a plătit doar primele 4 cupoane.

Riscul de credit este analizat de agențiile de rating care evaluează companiile și le acordă un rating. Astfel, în funcție de ratingul acordat sunt: obligațiuni cu grad investițional (de la rating AAA la BBB potrivit scalei Standard and Poor's) și obligațiuni cu grad speculativ (de la ratingul BB în jos potrivit scalei Standard and Poor's). Pe măsură ce ratingul scade, capacitatea de rambursare a datoriilor de către emitent se deteriorează, ceea ce face ca obligațiunile cu rating slab să fie purtătoare de randamente mult mai mari. Prin urmare, **un randament mai mare întotdeauna presupune și un risc mai mare**. Se consideră faptul că guvernul este cel mai de încredere emitent, de aceea, obligațiunile emise de stat sunt cele mai sigure. Companiile care emit obligațiuni corporative vor oferi randamente mult mai mari. Așadar, randamentul obligațiunilor riscante se determină pornind de la randamentul titlurilor de stat la care se adaugă o primă de risc de credit.

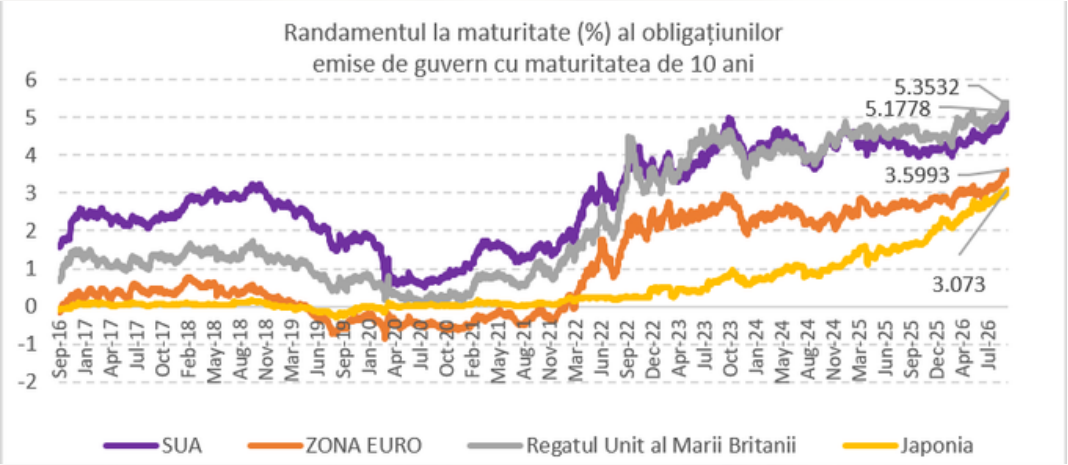
- **Riscul de rată a dobânzii.** Evoluția ratei dobânzii influențează prețul obligațiunilor și, astfel, atât investitorii, cât și emitenții pot înregistra pierderi.

Ce se întâmplă în prezent pe piețele obligațiunilor la nivel global?

1. Dacă aruncăm o privire pe ***evoluția randamentului la maturitate a obligațiunilor guvernamentale emise pe 10 ani în perioada 2016-2026, observăm o creștere rapidă a acestuia, cu maxime istorice în toate marile centre financiare, respectiv în SUA, Regatul Unit al Marii Britanii, zona euro și Japonia*** (vezi graficul de mai jos). Piețele obligațiunilor au fost marcate de turbulențe determinate de multiple provocări ce țin de contextul internațional dificil de gestionat, precum și de presiuni inflaționiste crescânde, șocuri pe piața petrolului, datorii publice în creștere, tensiuni geopolitice. Așteptările investitorilor privind majorarea ratei dobânzii de politică monetară de către banca centrală a Japoniei au determinat creșterea bruscă a randamentelor obligațiunilor japoneze cu maturitatea de 10 ani la **cel mai ridicat nivel din ultimii aproape 30 de ani (3,073%).** În acest context a crescut atractivitatea investițiilor în yeni, determinând și aprecierea yenului japonez pe parcursul lunii septembrie 2026.

Care sunt consecințele creșterii „yieldurilor" de stat la 10 ani? Pentru guverne, yielduri mai mari înseamnă o creștere a costurilor de finanțare. Din perspectiva investitorilor, creșterea randamentelor obligațiunilor creează oportunități de investire mai bune, dar totuși într-un mediu cu o incertitudine mai mare.

2. Poate fi randamentul la maturitate negativ? In graficul de mai jos, se poate observa ușor că, în perioada 2019-2022 suprapusă cu pandemia de covid-19, în zona euro au fost practicate rate ale dobânzii negative. Pare ceva de neimaginat, deoarece investitorul în obligațiuni în loc să primească cupoane de dobândă, el va plăti dobânzi statului care emite obligațiunile. De ce s-ar întâmpla acest lucru? În condiții de mare incertitudine, investitorii își doresc siguranță și conservarea capitalului lor. Iar dacă statul german beneficiază de încrederea investitorilor, aceștia acceptă să plătească ei "cupoanele de dobândă" pentru că banii lor acordați cu împrumut sunt gestionați în siguranță de guvernul Germaniei.

Sursa datelor: LSEG Workspace

- **Riscul de lichiditate** survine în momentul în care nu există suficienți cumpărători sau vânzători pentru o anumită obligațiune tranzacționată la o bursă de valori, ceea ce determină pierderi pentru aceștia.
- **Riscul valutar** apare în cazul emisiunilor de obligațiuni internaționale și constă în apariția pierderilor generate de evoluția cursului de schimb. În cazul obligațiunilor străine emisiunile se fac în moneda țării unde emitentul dorește să atragă capitaluri. Cele mai cunoscute obligațiuni străine sunt obligațiunile Yankee (SUA), Bulldog (Marea Britanie) și Samurai (Japonia). În cazul euroobligațiunilor, emisiunile se fac în principiu în moneda emitentului (care are o monedă cu convertibilitate externă) într-o altă țară. De exemplu, obligațiunile denominate în USD emise de o entitate din SUA în afara granițelor (nu doar în zona euro) reprezintă o euroobligațiune.

Revenim la exemplul cu statul român care a emis obligațiuni Samurai verzi în Japonia în 2024. Cum va fi afectat statul român de aprecierea yenului japonez din septembrie 2026, determinată de așteptările investitorilor privind creșterea ratelor de dobândă de politică monetară practicate de Banca Centrală a Japoniei? Pentru a realiza plățile de cupoane, statul român va trebui să cumpere yeni japonezi care acum sunt mai scumpi (cursul JPY/RON a crescut), ceea ce face ca efortul României în moneda națională să fie unul mai mare pentru a-și onora plățile aferente împrumutului acordat de către investitorii japonezi. Iată cum riscul valutar nu este deloc de neglijat.

În concluzie, obligațiunile, alături de acțiuni, reprezintă instrumente financiare specifice pieței de capital, care presupun o informare temeinică întrucât aduc câștiguri și sunt purtătoare de riscuri ce pot genera pierderi, iar prin intermediul lor emitenții realizează investiții care susțin și accelerează dezvoltarea economică.

4. Fondurile de investiții

Ce este un fond mutual (fond deschis de investiții)?

Chiar dacă nu ai timpul sau cunoștințele necesare pentru a analiza rapoartele financiare ale companiilor individuale și a selecta acțiunile în care să investești, **fondurile mutuale** (numite în România Organisme de Plasament Colectiv în Valori Mobiliare – OPCVM) oferă posibilitatea ca banii mai multor investitori să fie puși la comun și investiți într-un portofoliu diversificat de active. **Acest portofoliu este gestionat, în numele investitorilor, de către o Societate de Administrare a Investițiilor (SAI)** care respectă o strategie clar definită și comunicată public.

Cum funcționează un fond mutual?

Mecanismul de funcționare a fondurilor mutuale a fost special conceput pentru a oferi un portofoliu gata construit investitorilor care nu au timpul sau cunoștințele necesare pentru a tranzacționa individual pe bursă:

- **Cumpărarea de unități de fond**: Când investești într-un fond mutual, banii tăi sunt transformați în unități de fond. Valoarea unei unități se numește VUAN (Valoarea Unitară a Activului Net) și se calculează zilnic pe baza evoluției activelor deținute de fond. Când cumperi sau vinzi (răscumperi) unități de fond, vei face aceste operațiuni la VUAN din ziua respectivă.
- **Distribuirea rezultatelor**: Dacă prețurile activelor în care a investit fondul cresc sau dacă acestea generează dividende, dobânzi etc., atunci valoarea unității de fond crește. Invers, dacă prețurile activelor din portofoliul fondului scad, atunci și valoarea unității se diminuează. În orice zi lucrătoare poți cumpăra noi unități de fond sau poți răscumpăra (vinde) unitățile pe care le deții pentru a-ți retrage banii.
- **Gestiunea portofoliului**: O echipă de manageri de fond administrează portofoliul, în numele investitorilor, încercând să aleagă instrumentele financiare cu cel mai mare potențial de creștere (numim aceasta gestiune activă de portofoliu).

- **Costul investiției:** Pentru munca depusă, fondurile mutuale percep **comisioane** care se prezintă, de regulă, sub trei forme: **comision de cumpărare** (aplicat la achiziția de unități de fond), **comision de răscumpărare** (aplicat la vânzarea unităților de fond) și **comision anual de administrare** (aplicat la suma totală investită în fondul mutual). Comisioanele percepute reprezintă un criteriu important în alegerea celui mai potrivit fond mutual deoarece, pe termen lung, au un impact important asupra câștigului net obținut de investitori.

Atenție! Deși managerii fondului depun cele mai bune eforturi pentru administrarea portofoliului de investiții, prețurile activelor financiare evoluează impredictibil, astfel că **fondul mutual nu le poate garanta investitorilor că valoarea unității de fond va crește.**

Tipuri de fonduri mutuale

Fiecare fond mutual are o **strategie de investiții** clar definită pe care o comunică public astfel ca potențialii investitori să poată alege fondurile cele mai potrivite pentru obiectivele lor. În funcție de strategia de investiții putem diferenția câteva tipuri principale de fonduri mutuale:

- **Fondurile de obligațiuni** investesc preponderent în titluri de stat și obligațiuni corporative având, în consecință, un risc mai redus. Unele fonduri vor investi într-un mix de obligațiuni de la diferiți emitenți și cu maturități variate, în timp ce alte fonduri se vor concentra pe anumiți emitenți și/sau maturități.

Un asemenea fond este **BT Obligațiuni**, administrat de BT Asset Management, care gestionează un portofoliu în care predomină titlurile de stat (circa 66%), urmate de obligațiuni corporative (22%) și depozite bancare (11%) – structura la 23 septembrie 2026. Acest fond nu percepe comisioane de cumpărare/răscumpărare, ci un comision lunar de administrare de 0,05% aplicat la valoarea medie a activelor nete ale fondului.

- **Fondurile mixte** investesc în **portofolii combinate de acțiuni și obligațiuni,** astfel că au de regulă un nivel mediu de risc. Aceste fonduri încearcă să ofere o mixtură între siguranța conferită de veniturile fixe generate de obligațiuni și potențialul de creștere al acțiunilor.

Spre exemplu, **ERSTE Balanced RON**, administrat de ERSTE Asset Management, gestionează un portofoliu echilibrat de acțiuni și obligațiuni: titluri de stat (circa 45%) și obligațiuni corporative (5%), față de acțiuni (49%) – structura la 31 august 2026. Acest fond percepe un comision de cumpărare de 1% și un comision de administrare de până la 1,5% pe an.

- **Fondurile de acțiuni** oferă de regulă cele mai ridicate randamente pe termen lung însă, datorită volatilității ridicate a acțiunilor, au un **nivel ridicat de risc** și pot înregistra scăderi importante pe termen scurt. Unele fonduri de acțiuni oferă portofolii reprezentative pentru o întreagă piață bursieră, altele se pot concentra doar pe anumite sectoare sau pot urmări diversificarea la nivel regional și/sau global.

Un astfel de fond este **BRD Acțiuni**, administrat de BRD Asset Management, care gestionează un portofoliu în care predomină acțiunile din România (67%), urmate de acțiuni ale unor companii din Europa Centrală și de Est (17%) și de titluri de stat (12%) – structura la 31 august 2026. Acest fond nu percepe comisioane de cumpărare/răscumpărare, ci un comision de administrare de până la 3% pe an.

Ce este un ETF?

ETF este acronimul de la **Exchange-Traded Fund** – în traducere, **Fond tranzacționat la bursă**. Un ETF este asemănător fondurilor mutuale, oferind acces direct la un portofoliu diversificat de investiții, dar unitățile sale de fond se tranzacționează la bursă, similar acțiunilor individuale.

Spre deosebire de majoritatea fondurilor mutuale, care practică o gestiune activă de portofoliu (încercând să aleagă instrumentele financiare cu cel mai mare potențial de creștere pentru a câștiga mai mult decât randamentul mediu al pieței – „a bate piața"), **ETF-urile adoptă, de regulă, un management pasiv al investițiilor. Astfel, în loc să încerce „să bată piața", acestea replică structura unui indice bursier reprezentativ.**

Exemple de indici bursieri cunoscuți a căror structură este replicată de numeroase ETF-uri:

- **S&P 500 (Standard & Poor's 500)** este unul dintre cei mai urmăriți indici bursieri din lume, exprimând performanța medie a celor mai mari 500 de companii listate la bursele din SUA. Acest indice este replicat de ETF-uri precum iShares Core S&P 500 (administrat de BlackRock) sau Vanguard S&P 500 (administrat de Vanguard).
- **MSCI World** este un indice cu acoperire globală, exprimând performanța medie a peste 1.400 de companii ce reprezintă aproximativ 85% din valoarea totală a acțiunilor de pe piețele dezvoltate din întreaga lume.

La BVB, **indicele BET**, care exprimă performanța celor mai tranzacționate 20 de companii, este replicat de o serie de ETF-uri. Dintre acestea face parte și primul ETF listat la BVB, **BET Patria Tradeville**, care a fost înființat în anul 2012.

Deoarece replicarea structurii unui indice bursier este o misiune mai ușoară decât gestiunea activă de portofoliu, **ETF-urile percep de obicei comisioane mai mici decât fondurile mutuale**, reflectând efortul mai redus al managerilor fondului.

ETF cu acumulare sau cu distribuire?

Atunci când companiile la care un ETF deține acțiuni plătesc dividende, acestea ajung în contul administratorului fondului. În funcție de modul în care sunt gestionate aceste dividende, ETF-urile se împart în două categorii principale:

- **ETF-uri cu distribuire** care colectează dividendele și le virează direct în contul investitorilor. Această abordare poate fi utilă investitorilor care au acumulat dețineri mari de unități de fond și doresc să își finanțeze cheltuielile din dividendele încasate (cum sunt investitorii aflați la pensie). Atenție! Dividendele încasate prin aceste ETF-uri reprezintă venituri impozabile care vor fi taxate în conformitate cu reglementările fiscale.

- **ETF-uri cu acumulare** care reinvestesc automat dividendele încasate conducând la creșterea mai rapidă a valorii unității de fond. Această variantă este mai avantajoasă din punct de vedere fiscal, deoarece reinvestirea sumelor încasate din dividende nu este supusă impozitării, și poate fi utilă investitorilor tineri aflați în etapa de acumulare de active financiare.

Majoritatea administratorilor de fonduri oferă ETF-uri atât în varianta cu distribuire, cât și în cea cu acumulare, pentru a se adresa tuturor categoriilor de potențiali investitori.

Fonduri mutuale sau ETF-uri?

	Fonduri mutuale	ETF-uri
Strategie de portofoliu	De obicei **activă**, administratorul depunând eforturi pentru a selecta instrumentele financiare cu cel mai mare potențial de creștere pentru „a bate piața”.	De obicei **pasivă**, fiind replicată structura unui indice bursier reprezentativ.
Comisioane	**Mai ridicate**, reflectând efortul mai mare solicitat de gestiunea activă a portofoliului.	**Mai reduse** deoarece gestiunea pasivă presupune un efort mai redus din partea administratorului.
Cum cumpăr?	Direct de la SAI (societatea de administrare a investițiilor). Numeroase fonduri mutuale sunt administrate de diviziile de management de active ale băncilor comerciale și pot fi cumpărate direct din aplicațiile de mobile banking.	**Se tranzacționează la bursă**. Le cumpăr cu ajutorul unui intermediar (broker), exact cum aș cumpăra acțiunile unei companii.
Prețul de tranzacționare	Unitățile de fond **se tranzacționează la VUAN** (Valoarea Unitară a Activului Net). Aceasta se calculează o dată pe zi și este fixă pe parcursul întregii zile.	Fiind tranzacționate la bursă, **prețul unității de fond este dinamic și se modifică pe baza cererii și a ofertei**, similar cu prețurile acțiunilor.

5. Criptomonedele – Între tehnologie, investiție și risc

Criptomonedele pot părea, la prima vedere, una dintre cele mai accesibile forme de investiție: deschizi o aplicație, alegi un activ și, în câteva secunde, poți deveni deținătorul unei fracțiuni de Bitcoin sau al unui alt criptoactiv. Simplitatea cu care poate fi realizată tranzacția ascunde însă o lume mult mai complexă. Ce cumpărăm, de fapt, atunci când cumpărăm o criptomonedă? De ce are valoare un activ care există doar în format digital? Ce este blockchain-ul și ce rol are în funcționarea acestor active? De ce prețurile pot crește sau scădea atât de rapid? Dacă toată lumea vorbește despre o anumită criptomonedă, înseamnă că este o investiție bună? Unde sunt păstrate activele cumpărate și ce se întâmplă dacă pierdem accesul la ele? Toate criptomonedele funcționează la fel? Și, poate cel mai important, cum putem diferenția o oportunitate de investiție de un risc pe care nu îl înțelegem?

Răspunsurile la aceste întrebări ne duc dincolo de graficele spectaculoase, poveștile despre câștiguri rapide și ne ajută să descoperim ce se află, de fapt, în spatele lumii crypto: tehnologie, inovație și noi modalități de transfer al valorii, dar și volatilitate, incertitudine și riscuri pe care orice investitor ar trebui să le înțeleagă înainte de a lua o decizie.

După acțiuni, obligațiuni și fonduri de investiții, în vocabularul noilor generații a apărut tot mai des o altă categorie de active: criptomonedele. Bitcoin, Ethereum, blockchain, wallet, mining, token sau stablecoin sunt termeni întâlniți astăzi nu doar în publicațiile financiare, ci și pe rețelele sociale, în aplicații, podcasturi sau în conversațiile dintre prieteni. Pentru mulți tineri, criptomonedele pot reprezenta chiar primul contact cu ideea de investiție. Este suficient un telefon, acces la internet și o platformă pentru ca o persoană să poată cumpăra, în câteva minute, o fracțiune dintr-un criptoactiv.

Dar tocmai această accesibilitate ridică o întrebare importantă: dacă este atât de ușor să cumperi, înseamnă că este la fel de ușor să înțelegi ce cumperi?

Dacă nu poți ține un Bitcoin în mână, ce cumperi de fapt?

Când cumperi o acțiune, lucrurile sunt relativ intuitive: în spatele ei există o companie cu angajați, produse, clienți, venituri, cheltuieli, profit, datorii și planuri de dezvoltare.

În cazul criptomonedelor, această legătură nu mai este la fel de evidentă. Pentru a înțelege ce cumpărăm trebuie să privim către tehnologia din spatele proiectului, modul în care este creat și utilizat activul digital, regulile rețelei, cererea pentru acesta și riscurile specifice unei piețe aflate într-o continuă transformare.

Un criptoactiv există în format digital și funcționează în cadrul unei rețele bazate pe anumite reguli tehnologice. Unele criptoactive sunt utilizate pentru transferul de valoare, altele au diferite funcții în cadrul unor platforme sau aplicații. Ele nu reprezintă acțiuni ale unor companii și cumpărarea lor nu te transformă în acționar.

De aceea, înainte să te întrebi dacă prețul va crește, există o întrebare mai importantă: ”Ce anume cumpăr și de ce ar putea avea valoare?”.

Realitatea: În crypto poți cumpăra foarte ușor ceva extrem de greu de explicat. Dacă nu poți spune în câteva propoziții ce ai cumpărat, probabil mai ai lucruri de aflat înainte de a investi.

E doar 1 leu. Dacă ajunge la 100?

Prețul mic al unei criptomonede poate crea impresia unei oportunități uriașe. Problema este că prețul unei singure unități nu spune întreaga poveste. Contează câte unități există, câte ar mai putea fi create, cât de mare este cererea pentru ele și ce utilitate are proiectul.

Este aceeași capcană care poate fi întâlnită și la bursă: ieftin ca preț nu înseamnă neapărat ieftin ca valoare.

Realitatea: O criptomonedă care costă câțiva bani nu are automat un potențial mai mare decât una care costă mii. Numărul mic afișat în aplicație poate fi atractiv, dar nu reprezintă o analiză.

Ai cumpăra ceva doar pentru că este viral pe TikTok?

În crypto, uneori pare că o investiție poate deveni celebră peste noapte. Un videoclip viral, un influencer, un meme sau câteva postări distribuite masiv pot aduce în atenție unui proiect despre care, cu puțin timp înainte, aproape nimeni nu vorbea.

Atenția poate atrage cumpărători, iar cumpărătorii pot împinge prețul în sus. Creșterea prețului atrage și mai multă atenție și apare senzația că „toată lumea face bani". Aici intervine FOMO – Fear of Missing Out: teama că vei rata o oportunitate pe care ceilalți par să o fi descoperit deja.

În acel moment, întrebarea „Este o investiție bună?" riscă să fie înlocuită cu una mult mai periculoasă: „Dacă mai crește și eu nu am cumpărat?"

Riscul: Când principalul motiv pentru care cumperi este faptul că prețul crește și toată lumea vorbește despre el, este posibil să nu urmărești oportunitatea, ci mulțimea.

Un prieten a făcut 5x. Dar câți au pierdut?

Câștigurile spectaculoase circulă foarte bine pe internet. Screenshot-ul unui portofoliu care a crescut enorm este interesant. Povestea cuiva care a cumpărat un activ înainte să explodeze devine memorabilă.

Un portofoliu care a pierdut o mare parte din valoare primește, de regulă, mult mai puțină atenție. Astfel putem ajunge să vedem o imagine distorsionată a pieței: îi observăm mai ales pe cei care au reușit și mult mai puțin pe cei care au cumpărat prea târziu, au vândut în panică sau au ales proiecte care au eșuat.

Realitatea: Social media ne arată foarte ușor câștigul altcuiva. Mult mai rar ne arată toate riscurile pe care acea persoană și le-a asumat pentru a-l obține.

+100% și −50% se anulează?

Pare intuitiv să spunem că nu. Dar matematica investițiilor spune altceva.
Dacă ai 1.000 de lei și pierzi 50%, rămâi cu 500 de lei. Dacă cei 500 de lei cresc apoi cu 50%, ajungi la 750 de lei, nu înapoi la 1.000. Pentru ca 500 de lei să redevină 1.000 de lei este necesară o creștere de 100%. Pe o piață în care variațiile mari de preț sunt posibile, această diferență devine foarte importantă.

Riscul: Cu cât pierzi mai mult, cu atât procentul necesar pentru recuperarea pierderii devine mai mare. De aceea, protejarea capitalului contează la fel de mult ca urmărirea câștigului.

To the moon! Dar cine stabilește cât valorează o criptomonedă?

Prețul se formează prin întâlnirea dintre cei care vor să cumpere și cei care vor să vândă. Dacă cererea crește puternic, prețul poate urca. Dacă sentimentul se schimbă și tot mai mulți participanți vor să vândă, poate coborî la fel de repede.

În cazul unei acțiuni avem însă repere precum veniturile companiei, profitul, activele, datoriile sau fluxurile de numerar. Pentru multe criptoactive, aceste instrumente clasice de evaluare nu pot fi aplicate în același mod.

Asta face ca întrebarea „Cât ar trebui să valoreze?" să fie mult mai dificilă decât pare.

Riscul: Prețul ne spune cât plătește piața acum. Nu ne spune automat cât valorează activul și, cu atât mai puțin, cât va valora în viitor.

Bitcoin, Ethereum, meme coin... toate sunt „crypto". Dar sunt același lucru?

A spune „investesc în crypto" este aproape ca și cum ai spune „investesc în ceva de pe internet". Categoria este prea largă pentru a spune ce ai cumpărat de fapt.

Criptoactivele pot avea scopuri și mecanisme foarte diferite. Unele sunt legate de rețele tehnologice complexe, altele de anumite aplicații, iar unele ajung să fie cunoscute mai ales prin comunitățile, glumele sau meme-urile construite în jurul lor.

Faptul că toate apar una sub alta într-o aplicație nu le face echivalente.

Realitatea: „Crypto" nu reprezintă o singură investiție. Două monede aflate la două rânduri distanță pe ecran pot avea în spate proiecte și niveluri de risc complet diferite.

100.000 de followers = sfat financiar bun?

Un influencer poate explica un proiect foarte bine. Poate, însă, să îl promoveze, să dețină deja activul despre care vorbește sau pur și simplu să se înșele.

Înainte să transformăm un clip într-o decizie financiară, merită să schimbăm întrebarea de la „Cine spune asta?" la „Pe ce dovezi se bazează ceea ce spune?".

Sunt explicate și riscurile? Există argumente sau doar promisiunea unor câștiguri? Este prezentată sursa informației? Persoana care promovează activul ar putea avea un interes financiar?

Riscul: Numărul de followers măsoară audiența, nu competența financiară. Iar like-urile măsoară popularitatea unui conținut, nu valoarea unei investiții.

Dacă îți dispar criptomonedele, cui îi dai telefon?

Aceasta este una dintre diferențele mai puțin spectaculoase, dar foarte importante ale lumii crypto. Pe lângă riscul ca prețul să scadă, apare problema păstrării și accesului la active. Criptoactivele pot fi gestionate prin platforme sau prin diferite tipuri de portofele digitale, iar modul în care sunt păstrate influențează și riscurile asumate.

Parole pierdute, date de acces compromise, fraude, atacuri informatice sau probleme ale unei platforme pot transforma securitatea într-o problemă financiară.

Riscul: În crypto nu poți pierde bani doar pentru că ai ales activul greșit. Îi poți pierde și dacă nu înțelegi cum este păstrat și protejat activul pe care l-ai cumpărat.

Dacă aplicația este foarte simplă, investiția este și ea simplă?

Butonul „BUY" poate fi mare, colorat și la un click distanță. Riscurile nu încap însă întotdeauna pe același ecran.

Aplicațiile au făcut investițiile mult mai accesibile, ceea ce reprezintă un avantaj important. Dar experiența simplă de utilizare poate crea și impresia că produsul cumpărat este la fel de simplu.

În realitate, în spatele unui singur click pot exista volatilitate, tehnologie, comisioane, riscuri de securitate, probleme de lichiditate și decizii greu de inversat.

Realitatea: O interfață simplă poate ascunde un produs financiar foarte complex. Ușurința cu care poți cumpăra nu este o măsură a riscului pe care ți-l asumi.

Ce se află în spatele butonului „BUY”?

Tehnologia a făcut cumpărarea extraordinar de simplă. Înțelegerea a ceea ce cumpărăm a rămas partea dificilă.

Înainte de BUY ar trebui să existe câteva întrebări: Ce cumpăr? Înțeleg cum funcționează? De ce ar putea avea valoare? De ce vreau să îl cumpăr? Care sunt riscurile? Ce s-ar întâmpla dacă prețul ar scădea puternic? Sunt bani pe care îmi permit să îi expun unui asemenea risc?

Crypto ne arată foarte bine cât de aproape pot ajunge finanțele, tehnologia și psihologia. Prețurile se mișcă pe ecran, dar în spatele lor se află decizii umane: entuziasm, încredere, teamă, lăcomie, răbdare și uneori panică.

Realitatea: Să cumperi crypto poate dura câteva secunde. Să știi ce ai cumpărat, de ce ai cumpărat și cât riști este partea care face diferența.

Și atunci... crypto este investiție sau joc de noroc?

Diferența nu este dată doar de activ, ci și de modul în care este luată decizia.

A cumpăra un activ după ce ai încercat să îi înțelegi funcționarea, riscurile și locul într-un portofoliu este diferit de a pune bani într-o monedă necunoscută doar pentru că „poate face 10x”.

Când decizia se bazează exclusiv pe speranța unei creșteri rapide, fără înțelegerea activului și fără evaluarea riscului, granița dintre investiție și joc de noroc devine tot mai subțire.

Realitatea: Nu orice lucru pe care îl poți cumpăra într-o aplicație devine automat o investiție. Uneori, diferența dintre investiție și pariu începe cu întrebarea: „De ce am cumpărat?”.

Bursă și Crypto – aceeași întrebare, riscuri diferite

La prima vedere, investițiile bursiere și cele în criptoactive par să aparțină unor lumi complet diferite. Într-o parte avem companii, rezultate financiare, dividende și piețe organizate. În cealaltă avem blockchain, active digitale, comunități online și o piață în care tehnologia și comportamentul investitorilor se întâlnesc într-un ritm mult mai rapid. Totuși, pentru investitor, **cele două lumi pornesc de la aceeași decizie: ”Ce fac cu banii pe care sunt dispus să îi investesc?”**.

La **bursă**, cumpărarea unei acțiuni înseamnă participarea la evoluția unei afaceri reale. Putem analiza compania, veniturile, profitul, datoriile, perspectivele și sectorul în care activează. Avem mai multe repere pentru a încerca să înțelegem ceea ce cumpărăm. Dar existența acestor repere nu elimină incertitudinea. O companie performantă poate fi cumpărată la un preț prea ridicat, rezultatele se pot deteriora, economia se poate schimba, iar piața poate evolua diferit de așteptările investitorului.

Realitatea Bursei: În spatele acțiunii există o companie pe care o putem analiza.

Riscul Bursei: Faptul că putem analiza o investiție nu înseamnă că îi putem anticipa cu certitudine rezultatul.

În lumea **crypto**, analiza pornește dintr-un alt punct. Nu cumpărăm automat o participație într-o companie și nu avem întotdeauna repere precum profitul, dividendele sau fluxurile de numerar. Trebuie să înțelegem tehnologia, utilitatea activului, regulile după care funcționează, cererea, modul în care este păstrat și motivele pentru care participanții îi atribuie valoare. La acestea se adaugă volatilitatea ridicată, riscurile tehnologice și influența puternică pe care sentimentul pieței și mediul online o pot avea asupra deciziilor.

Realitatea Crypto: Tehnologia a creat noi tipuri de active și noi modalități de a transfera și investi capital.

Riscul Crypto: Accesul foarte simplu la un activ nu înseamnă că activul este simplu, sigur sau ușor de evaluat.

Există însă și ceva ce unește cele două lumi: **investitorul**. Indiferent dacă pe ecran apare TLV, H2O, Bitcoin sau Ether, în fața lui se află aceeași persoană, cu aceleași emoții și tentații. Poate cumpăra pentru că a analizat sau pentru că „toată lumea cumpără". Poate avea răbdare sau poate intra în panică. Poate diversifica sau poate paria totul pe o singură idee. Poate încerca să înțeleagă riscul sau poate vedea doar câștigul posibil.

De aceea, poate cea mai importantă diferență nu este între bursă și crypto, ci între a cumpăra și a investi.

A cumpăra înseamnă să apeși un buton.

A investi înseamnă să înțelegi ce se află în spatele lui, iar cel mai periculos activ poate fi uneori cel pe care îl cumpărăm fără să îl înțelegem.

6. Diversificarea riscului

Ce se poate întâmpla dacă optezi să investești într-un singur instrument financiar riscant, de pildă, în acțiunea H2O - Hidroelectrica? Poți înregistra un câștig, dar poți pierde și tot cei ai investit. Dar dacă, pe lângă acțiunea Hidroelectrica, vei investi și în acțiunea TLV - Banca Transilvania? Cum sunt influențate riscul și rentabilitatea aferente acestui portofoliu format din două acțiuni? Aici intervine conceptul de ***diversificare a riscului***, care permite reducerea riscului investiției în anumite condiții și evită concentrarea riscului prin alegerea unui singur instrument financiar purtător de risc. "Don't put all your eggs in the same basket" (nu îți pune toate ouăle în același coș) este celebrul dicton pe care îl auzim când vorbim despre diversificarea riscului. Mai mult, ***alocarea eficientă a activelor*** introduse într-un portofoliu, diferite sau chiar din aceeași categorie, reprezintă preocuparea numărul 1, atât a managerilor de portofolii care administrează investițiile multor tipuri de investitori, cât și a unui investitor individual.

Harry Markowitz, fondatorul Teoriei Moderne a Portofoliului, a creat un cadru matematic privind relația risc-rentabilitate și eficiența diversificării. Foarte interesant este că acest cadru matematic l-a formulat pe când era student la doctorat la vârsta doar de 24 de ani, publicând articolul intitulat "Portfolio selection" în anul 1952 în prestigioasa revistă științifică americană The Journal of Finance. Intuiția lui a fost foarte simplă: ***riscul și randamentul unui activ financiar nu trebuie evaluate izolat, ci în funcție de contribuția lor la riscul și randamentul întregului portofoliu***. Markowitz a demonstrat că un portofoliu diversificat poate fi mai puțin volatil decât suma riscurilor individuale aferente activelor financiare, ceea ce a schimbat fundamental modul în care lumea financiară abordează decizia de investiție. În plus, decizia de investire trebuie să fie rațională, nu emoțională, adică fără să fie influențată de evenimentul de moment, de ceea ce induc anumiți influenceri sau de ce fac alți investitori. O decizie investițională rațională este asumată, ia în calcul și pierderile care survin, nu doar câștigurile și obținerea unor averi peste noapte. Riscul este parte din viața noastră, prin urmare, există foarte multe variabile neidentificate și imposibil de anticipat – "unknown unknows", cu care ne confruntăm, dar pe care trebuie să le gestionăm. Pentru activitatea sa de pionierat în dezvoltarea teoriei financiare, Harry Markowitz a devenit în anul 1990 Laureat al Premiului Nobel pentru Economie, alături de Merton Miller și William Sharpe.

Cum măsurăm randamentul/rentabilitatea unui activ financiar?

Randamentul poate fi analizat prin prisma performanţei trecute (istorice) a titlurilor şi/sau a unor performanțe previzionate (anticipate pentru viitor).

Randamentul istoric se mai numește și randament pe perioada de deținere și se determină ținând seama de rezultatul generat de investiția în acel activ și de investiția inițială realizată. Dacă notăm valoarea investiției inițiale cu V0 și valoarea investiției la un moment oarecare T cu VT, randamentul pe perioada de deținere se va determina astfel:

$$R^{PD} = \frac{V_T - V_0}{V_0} \cdot 100$$

Când dorim să realizăm comparații între diferite instrumente financiare în care am investit pe orizonturi de timp diferite, atunci randamentul pe perioada de deținere nu ne mai ajută. De aceea, este nevoie de o măsură standard și anume **randamentul mediu anual (R)** care se calculează cu următoarea formulă:

$$R = (1 + R^{PD})^{1/T} - 1 = \left(\frac{V_T}{V_0}\right)^{\frac{1}{T}} - 1$$

Exemplul 1. Să presupunem că se cumpără o unitate de fond la fondul mutual F cu valoarea de 200 u.m. Dacă această unitate de fond este răscumpărată peste doi ani cu 250 u.m., atunci:

$$R^{PD} = \frac{250 - 200}{200} \cdot 100 = 25\%$$
$$R = (1 + 0.25)^{1/2} - 1 = 0{,}118 = 11{,}8\%$$

Exemplul 2. Să presupunem că acţiunea ABC a fost achiziţionată la cursul de 135 u.m. După şase luni această acțiune acordă un dividend de 5 u.m., iar cursul său pe piață este 140 u.m. Dacă acţiunea ABC va fi vândută după acordarea dividendului atunci:

$$R^{PD} = \frac{140 - 135 + 5}{135} \cdot 100 = 7{,}40\%$$
$$R = (1 + 0.074074)^{1/0.5} - 1 = 0{,}1536 = 15{,}36\%$$

Observație! Întrucât orizontul de timp a fost diferit, nu putem spune care a fost mai profitabilă dintre cele două investiții uitându-ne la randamentul pe perioada de deținere. Folosind randamentul anual, reiese faptul că investiția în acțiunea ABC a adus o rentabilitate mai bună.

Spre deosebire de randamentul istoric a cărui valoare este certă, fiind calculat pe baza performanţelor trecute, **randamentul așteptat** este un indicator subiectiv ce diferă de la un investitor la altul în funcție de așteptările fiecăruia cu privire la evoluția viitoare a prețului instrumentului financiar. În consecinţă, randamentul viitor este considerat o variabilă aleatoare cu o anumită distribuție ce diferă între investitori, iar ***randamentul așteptat, $E(R_i)$***, reprezintă media acestei distribuții, un indicator statistic.

Exemplul 3. Un investitor, în funcție de evoluția viitoare așteptată a economiei, estimează un set de randamente posibile ale unei acțiuni ALFA pe care o deține. Fiecărei stări a economiei (recesiune, stagnare, avânt economic), posibilă cu o anumită probabilitate (p_i), i se asociază un randament estimat, astfel:

Starea economiei	pi (%)	Ri (%)
Recesiune	30	-3
Stagnare	50	2
Avânt	20	6

Conform acestei distribuţii, randamentul aşteptat este:

$$E(R_i) = -3\% \cdot 0{,}3 + 2\% \cdot 0{,}5 + 6\% \cdot 0{,}2 = 1{,}3\%$$

Un randament aşteptat de 1,3%, NU reprezintă un randament cert de 1,3%, investitorul respectiv poate realiza efectiv un randament mai mic sau mai mare decât această valoare. Cu alte cuvinte, el poate câștiga în medie 1,3 %. Cu cât randamentele posibile se abat mai mult față de medie, cu atât incertitudinea investitorului asupra rezultatelor viitoare este mai mare. În finanțe, se asociază această incertitudine cu riscul instrumentului financiar.

Cum măsurăm riscul unui activ financiar?

Riscul unui instrument financiar se referă la **volatilitatea randamentelor** acestuia şi la incertitudinea asupra rezultatelor viitoare creată de această volatilitate. Riscul poate fi cuantificat pe baza unor indicatori statistici clasici cum sunt: varianța, deviația standard (rădăcina pătratică a variației), semivarianța, coeficientul de variație sau a unor indicatori mai moderni: Value-at-Risk, Expected Shortfall ș.a. În continuare, vom folosi deviația standard ca măsură a riscului.

Exemplul 3. Continuare

Varianța este:

$$\sigma_i^2 = (-3\% - 1{,}3\%)^2 \cdot 0{,}3 + (2\% - 1{,}3\%)^2 \cdot 0{,}5 + (6\% - 1{,}3\%)^2 \cdot 0{,}2 = 0{,}001021$$
$$\sigma_i = 3{,}195\%$$

Din calcul rezultă că riscul asociat investiției în acțiunea ALFA este 3,195%.

Cum determinăm randamentul și riscul unui portofoliu format din două active financiare?

Presupunem portofoliul P format din acţiunea A şi acţiunea B, unde ponderea investită din capitalul disponibil în activul I o notăm cu w_i,, iar ponderile investite însumate reprezintă 100%. Randamentul aşteptat al portofoliului format din cele două acţiuni va fi media ponderată a randamentelor individuale aferente acțiunilor A și B cu ponderile considerate, adică:

$$E(R_P) = w_A \cdot E(R_A) + w_B \cdot E(R_B)$$

Ținând cont de proprietățile variației se poate arăta că riscul unui portofoliu se determină astfel:

$$\sigma_P^2 = w_A^2 \cdot \sigma_A^2 + w_B^2 \cdot \sigma_B^2 + 2 \cdot w_A \cdot w_B \cdot \sigma_{AB}$$

$$\sigma_P = \sqrt{\sigma_P^2}$$

unde: σ_P^2 – reprezintă varianța portofoliului, σ_{AB} – covarianța dintre randamentele acțiunilor A și B.

În formula riscului apare un element nou, și anume covarianța, care este tot un indicator statistic. O covarianță pozitivă arată că randamentele celor două active tind să se modifice în aceeași direcție. O covarianță negativă indică o tendință a randamentelor celor două active de a evolua în sens opus. Altfel spus, când randamentul unui activ crește, de obicei, randamentul celuilalt scade. La fel ca şi varianţa, covarianţa se exprimă în „procente la pătrat” şi este greu de interpretat. Spre exemplu, este incert în ce măsură o covarianţă de – 3,20, înseamnă o legătură puternică sau una slabă! De aceea, se preferă un alt indicator ce derivă din covarianţă, şi anume coeficientul de corelaţie (ρ), ce se calculează după relația de mai jos:

$$\rho_{AB} = \frac{\sigma_{AB}}{\sigma_A \cdot \sigma_B} \quad \in [-1, 1]$$

În funcție de coeficientul de corelație, putem rescrie riscul portofoliului P sub forma relației următoare:

$$\sigma_P^2 = w_A^2 \cdot \sigma_A^2 + w_B^2 \cdot \sigma_B^2 + 2 \cdot w_A \cdot w_B \cdot \sigma_A \cdot \sigma_B \cdot \rho_{AB}$$

Se observă că pe ***măsură ce coeficientul de corelaţie scade, riscul portofoliului scade şi el. Cu cât coeficientul de corelaţie este mai mic, cu atât este mai puternic efectul diversificării asupra reducerii riscului.***

Atunci când coeficientul de corelație atinge limita inferioară (ρ = - 1), atunci randamentele sunt perfect negativ corelate (când R_A scade, R_B crește), iar diversificarea riscului este maximă, așa cum se observă și din relația de calcul de mai jos a deviației standard:

$$\sigma_P = |w_A \cdot \sigma_A - w_B \cdot \sigma_B|$$

Atunci când coeficientul de corelație atinge limita superioară (ρ=1), randamentele sunt perfect pozitiv corelate (adică, ori de câte ori R_A creşte, R_B creşte şi el). *Riscul portofoliului* este media ponderată a riscurilor individuale, și nu are loc diversificarea riscului. Mai jos regăsim formula de calcul pentru deviația standard.

$$\sigma_P = w_A \cdot \sigma_A + w_B \cdot \sigma_B$$

Este cazul companiilor care provin din același sector de activitate și corelația dintre randamente ar putea fi aproape de 1.

Exemplul 4. Un manager de active are un portofoliu P format din acţiuni și obligațiuni corporative pe termen lung, cu randamentul așteptat și riscul din tabelul de mai jos:

Portofoliu	$E(R_i)$	σ_i
Acțiuni (A)	18%	25%
Obligațiuni (O)	9%	15%

Știind că s-a estimat un coeficient de corelație dintre randamentul portofoliului de acțiuni și cel de obligațiuni de 0,18, iar investitorul alocă 60% din capital investiției în acțiuni și 40% investiției în obligațiuni, determinați riscul și rentabilitatea portofoliului.

Rentabilitatea așteptată a portofoliul P va fi:

$$E(R_P) = 0{,}6 \cdot 18\% + 0{,}4 \cdot 9\% = 14{,}4\%$$

Riscul portofoliului P va fi:

$$\sigma_P = \sqrt{0{,}6^2 \;\; 25\%^2 + 0{,}4^2 \;\; 15\%^2 + 2 \;\; 0{,}6 \;\; 0{,}4 \;\; 25\% \cdot 15\% \cdot 0{,}18} = 17{,}12\%$$

Dacă nu ar fi avut loc diversificarea riscului, atunci coeficientul de corelație dintre randamentul portofoliului de acțiuni și cel de obligațiuni ar fi fost 1, iar riscul ar fi fost:

$$\sigma_P = 0{,}6 \cdot 25\% + 0{,}4 \cdot 15\% = 21\%$$

Se observă faptul că beneficiul datorat diversificării este de 3,88%, adică diferența dintre 21% (riscul portofoliului nediversificat) și 17,12% (riscul portofoliului diversificat). Astfel, prin diversificare riscul portofoliului scade sub media riscurilor individuale, fără a avea loc o scădere a rentabilității portofoliului, ci aceasta se menține la același nivel de 14,4%.

Dar dacă investim în mai mult de două instrumente financiare? Dacă alegem 10 sau 20 de instrumente financiare, vor fi mult mai multe corelații între randamentele acestora care influențează riscul portofoliului.

În concluzie, corelațiile dintre randamentele instrumentelor financiare dintr-un portofoliu sunt ***foarte importante, întrucât riscul portofoliului scade atunci când aceste corelații scad și atunci are loc diversificarea riscului.*** În plus, mai observăm că ***doar riscul portofoliului este influențat de corelațiile dintre randamente, nu și rentabilitatea așteptată a portofoliului.***

Care sunt componentele riscului unui portofoliu?

Să presupunem că investim în acțiunea Hidroelectrica. Care sunt sursele de risc ce afectează această investiție? În primul rând, o serie de **factori macroeconomici**: ciclurile economice, inflația, ratele de dobândă, cursul de schimb, politica fiscală, climatul politic etc. Toți acești factori macroeconomici ce nu pot fi previzionați cu certitudine afectează compania Hidroelectrica și, în egală măsură, toate companiile care își desfășoară activitatea în România. În al doilea rând, **factorii specifici** care afectează compania românească producătoare de energie electrică în hidrocentrale, cum sunt: managementul companiei, condițiile climatice care afectează debitul apelor, modernizarea tehnologiei folosite în hidrocentrale etc. Acești factori afectează doar activitatea companiei Hidroelectrica.

Dar dacă construim un portofoliu 50%-50% din acțiunile emise de Hidroelectrica și Banca Transilvania? Întrucât cele două acțiuni aparțin unor companii din domenii diferite de activitate, deci, factorii specifici sunt diferiți, riscul portofoliului ar trebui să se reducă (randamentele celor două acțiuni nu sunt corelate).

Dar dacă construim un portofoliu din 10 de active? Diversificarea portofoliului prin mai multe instrumente financiare continuă să reducă expunerea față de riscul generat de factorii specifici. În același timp, influențele determinate de factorii macroeconomici vor afecta în continuare toate companiile din portofoliu, prin urmare, nu putem elimina expunerea la riscul factorilor comuni – condițiile macroeconomice.

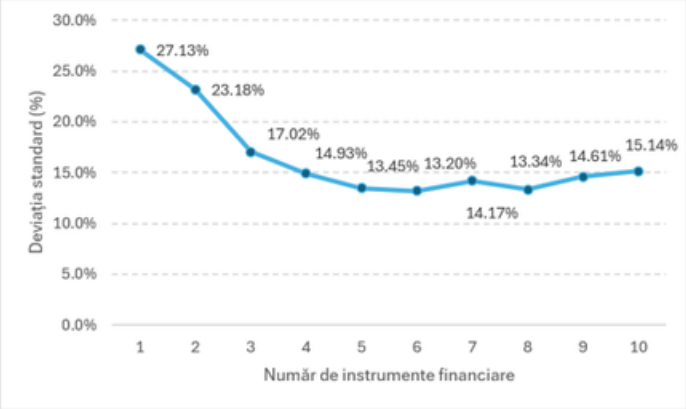
Riscul rămas după diversificare se mai numește **risc de piață, sistematic, nediversificabil**, în timp ce **riscul ce poate fi redus prin diversificare** se numește **risc specific, nesistematic, diversificabil**.

Exemplul 5. Considerăm 10 acțiuni de pe piața de capital americană: Apple, Microsoft, Coca-Cola, ExxonMobil, Procter & Gamble, JP Morgan, Amazon, McDonald's, Meta Platforms și Alphabet, pentru care am calculat randamentele zilnice anuale din perioada 27.09.2022 -25.09.2026.

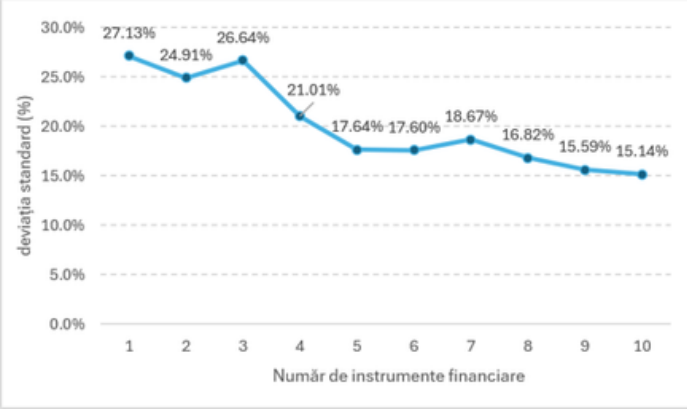
Vom face un experiment. Din aceste 10 acţiuni, s-a ales în mod aleator o acțiune şi s-a calculat riscul acesteia (deviaţia standard), apoi s-au extras aleator două acţiuni şi s-a calculat riscul portofoliului (deviaţia standard) de ponderi egale; după care s-au extras aleator trei acţiuni şi s-a calculat riscul portofoliului de ponderi egale ş.a.m.d. până la formarea unui portofoliu cu toate cele 10 acţiuni. Evoluția riscului pe măsura creșterii numărului de acțiuni este ilustrată în figura de mai jos.

Efectul diversificării asupra riscului

a) varianta 1

b) varianta 2

Ce observați în cele două variante ale experimentului? În primul rând, se remarcă faptul că dacă se investește într-un singur activ, riscul portofoliului este cel mai mare. În al doilea rând, pe măsură ce numărul de acțiuni introduse în portofoliu crește, riscul portofoliului scade, dar nu tot timpul. De ce se întâmplă acest lucru? Pentru că prin procesul de selecție aleatoare a acțiunilor introduse în portofoliu apar diferențe între corelațiile dintre randamentele acțiunilor.

De exemplu, în varianta 2 a experimentului, portofoliul format din 3 acțiuni (Apple, Alphabet și Meta) are un risc mai mare decât portofoliul cu 2 acțiuni (Apple și Alphabet). Motivul pentru care se întâmplă acest lucru este din cauza faptului că randamentele portofoliului cu 3 acțiuni sunt mai puternic corelate decât în cazul portofoliului cu 2 acțiuni. Diversificarea riscului are loc odată cu identificarea corelațiilor scăzute dintre activele financiare alese, astfel că dintre cele două experimente realizate, în varianta 1 riscul portofoliului scade mult mai repede. Când s-au introdus 4 acțiuni în portofoliu riscul scade la 14,93% în varianta 1, iar în varianta 2 riscul scade doar la 21,01%. În ambele variante, valoarea riscului se stabilizează la 15,14% când se atinge limita de 10 acțiuni în portofoliu. Dacă am repeta experimentul de fiecare dată, rezultatele obținute pentru riscului portofoliilor de acțiuni vor fi diferite, dar pentru portofoliul care cuprinde toate cele 10 acțiuni, riscul va rămâne 15,14%. Efectul diversificării este unul impresionant întrucât riscul portofoliului aproape se înjumătățește dacă vom compara portofoliul cu un singur activ versus cel cu 10 active.

Concluzie! Odată cu creșterea numărului de active financiare, are loc diversificarea riscului specific al portofoliilor, riscul de piață afectând în continuare portofoliul.

Ce includem într-un portofoliu diversificat?

Pentru a putea răspunde la această întrebare, trebuie să avem în vedere cel fel de investitor suntem sau cât de mult ne dorim să ne asumăm riscuri. În funcție de aversiunea la risc, putem găsi un echilibru între instrumentele financiare sigure (titlurile emise de stat sau depozitele bancare), obligațiuni corporative care oferă venituri certe, fonduri de investiții și acțiuni care au câștiguri potențiale consistente pe termen lung, atât din creșterea valorii de piață, cât și din dividende.

Apoi se pune întrebarea unde investim? Una din abordările consacrate investițiilor în acțiuni, abordarea top-down, presupune alocarea activelor financiare în funcție de: analiza economiilor diferitelor state, analiza industriilor și analiza companiilor. Analiza macroeconomică vizează modul cum evoluează indicatorii macroeconomici importanți cum sunt: produsul intern brut, rata dobânzii de politică monetară, rata inflației, cursul de schimb, politica fiscală ș.a. După ce selectăm piața de capital de care suntem interesați, trebuie să ne gândim ce tip de industrii și sectoare de activitate ne interesează. În această analiză trebuie să ținem cont de fazele ciclurilor economice.

De pildă, în faza de expansiune a economiei sunt industrii care au un potențial de dezvoltare mai mare, cum ar fi: industria bunurilor durabile (industria automobilelor, electrocasnice, industria prelucrării oțelului, industria mașinilor grele), sectorul bancar, energie sau tehnologie. În faza de contracție a economiei, alte industrii vor fi căutate: utilități, servicii de sănătate, industria alimentară, în general, companii ce fac parte din industria bunurilor de strictă necesitate.

Analiza companiei presupune identificarea acelor companii care considerăm că au potențial de creștere pe baza unor indicatori. Dintre acești indicatori amintim: profitul pe acțiune, randamentul de dividend, politica de dividend și de investiții a companiei, indicatorul Price-Earnings Ratio ș.a.

Managementul activ versus pasiv al portofoliului

Managementul activ constă în concentrarea asupra identificării activelor incorect evaluate de piață cu scopul de a obține rezultate superioare investiției într-un indice bursier. Deci, urmărește "how to beat the market". Din acest motiv, este o strategie utilizată de managerii de portofoliu și, în plus, costurile cu rebalansările portofoliilor sunt mult mai mari decât într-o strategie de investiție pasivă.

Managementul pasiv constă în construirea unui portofoliu diversificat fără a încerca să bați piața, deci fără a căuta și găsi active subevaluate și supraevaluate. Un exemplu de strategie pasivă este reprezentat de replicarea un indice bursier, care este o strategie buy and hold. Un management pasiv al portofoliului este potrivit unui investitor individual, întrucât presupune costuri mai mici și mai puțină bătaie de cap.

Care este cea mai des întâlnită greșeală pe care o fac investitorii?

Harry Markowitz spunea că adesea investitorii cumpără crezând că piața va crește în continuare, și vând atunci când consideră că piața va continua să scadă. Cu alte cuvinte, cea mai des întâlnită greșeală a investitorilor este aceea că ajung să cumpere scump și vând ieftin.

Diversificarea portofoliului ar trebui să te preocupe, dacă dorești să pătrunzi în lumea investițiilor. Asumarea unei decizii investiționale raționale conferă o perspectivă echilibrată în acest univers fascinant, în care nu este vorba doar despre profit, ci despre cunoștințe de specialitate, informare din surse oficiale, cumpătare și răbdare.

Concluzii și recomandări practice pentru tinerii investitori

Felicitări! Parcurgând acest material, ai făcut deja un pas esențial: trecerea de la consum la înțelegerea modului în care funcționează banii. Lumea investițiilor nu mai este doar despre oameni la costum de pe Wall Street; este despre tine și despre modul în care alegi să-ți construiești independența financiară. Trecerea de la a fi doar un consumator (care cumpără haine, servicii de streaming sau combustibil), la un proprietar/investitor (care deține o bucățică din companiile ce produc aceste lucruri) este una dintre cele mai importante schimbări de mentalitate pe care le poți face.

Iată câteva recomandări practice pe care le poți avea în vedere pentru a te lansa în lumea fascinantă a investițiilor:

Timpul este unul dintre cele mai importante active de care dispui

Nu trebuie să aștepți să ai mii de lei sau euro economisiți ca să intri în joc. Cu cât începi mai devreme, cu atât pui mai repede la treabă dobânda compusă – „arma secretă” prin care banii tăi fac pui, iar aceștia fac, la rândul lor, alți pui.

Un plan simplu de a economisi și investi chiar și o sumă mică de bani cu regularitate îți poate aduce o creștere exponențială în timp.

Economiile și Investițiile se completează

Investițiile vin la pachet cu volatilitate și risc de fluctuație. Dacă investești banii de chirie pentru luna viitoare, vei intra în panică la prima scădere a pieței.

Construiește-ți mai întâi un „fond de urgență/rezervă” care să îți asigure securitatea financiară în cazul unor situații neprevăzute. Investește doar sumele de bani care nu îți sunt necesare pentru traiul de zi cu zi. Și investește doar din economiile tale. Nu te împrumuta ca să investești la bursă!

Nu îți pune toate ouăle în același coș: Diversifică!

Dacă mizezi tot capitalul pe o singură companie (oricât de faimoasă ar fi) sau pe un singur criptoactiv, o decizie proastă a managementului sau un scandal îți poate prăbuși portofoliul.

Investește într-un portofoliu bine diversificat. Poți avea în vedere obligațiuni (pentru stabilitate și venituri fixe din dobânzi), acțiuni (pentru potențialul de creștere pe termen lung), fonduri mutuale/ETF-uri (pentru a investi direct într-un portofoliu diversificat).

ETF-urile: Soluție simplă pentru investiții

Analiza activelor financiare necesită timp și cunoștințe. Dacă nu le ai la dispoziție, poți alege un fond de investiții tranzacționat la bursă (ETF) care îți oferă, cu comisioane mai reduse, un portofoliu gata diversificat ce replică indici bursieri reprezentativi precum S&P 500 (top 500 companii din SUA) sau BET (topul companiilor de la Bursa de Valori București).

Dacă ești tânăr, aflat în etapa de construire a investițiilor pe termen lung, alege ETF-uri cu acumulare (care reinvestesc automat dividendele fără a fi impozitate pe parcurs).

Bursa locală e mai aproape de tine decât crezi

Nu trebuie să privești doar spre companiile gigant americane.Aruncă o privire la Bursa de Valori București (BVB). Poți deveni acționar la firme pe care le folosești zilnic – de la banca la care ai cardul (spre exemplu, Banca Transilvania - TLV), la furnizorul tău de internet (DIGI), compania de la care alimentezi (OMV Petrom - SNP) sau cea care produce energia electrică pe care o consumi (Hidroelectrica - H2O).

Criptomonedele: Înțelege diferența dintre Investiție și Joc de Noroc

Un grafic spectaculos pe TikTok, un influencer faimos sau teama de a nu rata o oportunitate (FOMO) nu reprezintă o analiză financiară. Criptoactivele aduc tehnologii inovatoare (blockchain), dar și o volatilitate extremă și riscuri importante de securitate.

Nu cumpăra niciun token, dacă nu poți explica în 2 propoziții esența acestuia. Tratează criptoactivele drept plasamente cu risc foarte ridicat și alocă-le o mică parte din portofoliu, bani pe care îți poți permite să îi pierzi.

Fii atent la matematica investițiilor

Dacă un activ scade cu 50%, ai nevoie de o creștere de 100% doar ca să ajungi din nou la valoarea inițială! Protejarea capitalului este la fel de importantă ca urmărirea profitului.

Ieftin nu înseamnă valoros: O acțiune sau un criptoactiv care costă 1 leu nu este mai „ieftin” sau mai bun decât unul care costă 1.000 de lei. Analizează ce cumperi înainte de a lua o decizie.

Fii disciplinat și controlează-ți emoțiile

O greșeală a investitorilor aflați la început de drum este emoția: cumpără când piața e sus pentru că sunt plini de entuziasm („cumpără scump”) și vând în panică când piața scade („vând ieftin”).

Fii disciplinat! Stabilește o sumă fixă pe care o economisești și investești lunar, conform unui plan de investiții stabilit dinainte în care ai decis ce active achiziționezi și cum îți împarți banii între ele. Dacă ai dificultăți în menținerea disciplinei, automatizează procesul de economisire și investire.

NU UITA! Să apeși pe butonul „Cumpără” durează două secunde. A înțelege CE ai cumpărat, DE CE ai cumpărat și CÂT risc îți asumi este ceea ce te transformă dintr-un parior într-un investitor de succes.